

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΝΓ' | ΤΕΥΧ. Α' | ΑΘΗΝΑΙ, Ι. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140-ΤΗΛ. 718-308 | 1 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1976 | ΑΡΙΘ. 24

ΑΓΑΠΗΣΩΜΕΝ ΤΗΝ ΣΠΟΥΔΑΖΟΥΣΑΝ ΝΕΟΤΗΤΑ

ΤΟ ΙΔΕΩΔΕΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ

ΣΤ'

1. Εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον κατελήγομεν εἰς τὸ ὅτι ἡ ἀξία καὶ τὸ κῦρος τοῦ Μορφωτικοῦ Ἰδεώδους ἐμπερικλείεται ἐντὸς τοῦ ἠθικοῦ περιεχομένου τῶν ἐπιδιωκτέων ὑπ' αὐτοῦ σκοπῶν. Ἀλλὰ λέγοντες ταῦτα, τί ἐννοοῦμεν; Τὴν ἀπάντησιν ἔδωκεν ὁ Χριστιανισμός. «Ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὡς ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τέλειός ἐστιν» (Ματθ. 5,48). Ὁφείλομεν, ἄλλαις λέξεσι, νὰ μορφώσωμεν ἑαυτοὺς, ὥστε νὰ καταστῶμεν «τέλειοι» ἠθικῶς, συμφώνως πρὸς τὴν χριστιανικὴν διδαχὴν, ἵνα οὕτως ἀποβῶμεν «ὅμοιοι» πρὸς τὸν ἐν οὐρανοῖς Θεὸν καὶ Πατέρα ἡμῶν. Κατὰ ταῦτα τὸ ἠθικὸν στοιχεῖον τῆς Μορφώσεως, προϋποθέτει τὴν Θεογνωσίαν, ἣν δημιουργεῖ ἡ Πίστις, ἢ διὰ Χριστοῦ μάλιστα ἀποκαλυφθεῖσα ὡς ἀπόλυτος Ἀλήθεια, ἣτις πάλιν διὰ τῆς ἐν τῷ βίῳ πρακτικῆς ἐφαρμογῆς τῆς χριστιανικῆς Ἀρετολογίας, ὀδηγεῖ ἐν ἀσφαλείᾳ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν, ἀν μὴ ἀπόλυτον, τοῦλάχιστον σχετικὴν τελειότητα.

2. Ἄλλ' ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι, ἐνῶ τὴν ἐννοίαν τοῦ ἀπολύτου, ὅπως καὶ τοῦ ἀπείρου ἀντιλαμβανόμεθα ἰδεατῶς οἱ ἄνθρωποι καὶ ἀναγνωρίζομεν, ἐν τούτοις δὲν δυνάμεθα νὰ πραγματοποιήσωμεν τὴν ἀπαίτησιν τοῦ ἠθικῶς ἠθρησκευτικῶς ἀπολύτου ἐν τῷ γήινῳ

βίῳ ἡμῶν. Ἄλλωστε δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι φύσει φέρομεν ἐν ἑαυτοῖς τὴν ἀτέλειαν, ῥέποντες περισσότερον πρὸς τὸ ἠθικῶς ἐπιλήψιμον παρὰ εἰς τὸ ἠθικῶς καὶ χριστιανικῶς ἀνεπίληπτον. Τοῦτο δ' ἀκριβῶς ἀπετέλεσε καὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ἵνα, «τοῖς ἔχουσιν Αὐτοῦ» ἀκολουθοῦντες, γίνωμεν ὅμοιοι, περιπατοῦντες ὡς Αὐτὸς ἐν τῷ βίῳ ὡς ἄνθρωπος περιεπάτησεν. Διότι τὰς θείας ἐντολάς, μὲ τὴν ἀπειρο-τελειότητα αὐτῶν καὶ γενικῶς τοὺς οὐρανίους θησαυροὺς τῆς ἀπολύτου Ἀληθείας, προσλαμβάνομεν πάντοτε, ὡς ἐκ τῆς φύσεως ἡμῶν, διὰ γηίνων δοχείων. Ἡ εἰς τὸν Θεὸν Πίστις, φέρ' εἰπεῖν, ἀποτελοῦσα τὴν βάσιν καὶ τὸ θεμέλιον τῆς χριστιανικῆς Ἀρετολογίας, προσαυξάνεται ἀναλόγως τῆς ἐν τῷ βίῳ ἡμῶν διαθέσεως ἀναζητήσεως καὶ ἐπιτελέσεως τῶν ἠθικῶν ἐπιταγῶν τοῦ Χριστοῦ. Ἐκ τούτου καὶ ὁ Θεὸς ἀποκαλύπτεται εἰς ἕνα ἕκαστον ἐξ ἡμῶν μὲ ἐναλλασσομένας ὀψεις, ἀναλόγως τῆς διαθετουμένης ὁρμῆς ἀνευρέσεως τῶν Ἀξιῶν ἐκείνων, δι' ὧν ὁ πιστὸς ἄνθρωπος τελειοῦται καὶ ἀνυψοῦται ἠθικῶς.

3. Κατὰ ταῦτα, διὰ νὰ δυνηθῶμεν νὰ προσεγγίσωμεν πῶς τὸ Θεῖον καὶ διαισθανθῶμεν τὴν ἱκανοποιούσαν ὠραιότητα τοῦ ἠθικοῦ μεγαλείου τῶν ἀποκαλυπτικῶν διδαχῶν

τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὀφείλομεν κατ' ἀνάγκην νὰ τοποθετήσωμεν ἑαυτοὺς ὀρθῶς ἐντὸς τοῦ περικλειόντος ἡμᾶς κόσμου τοῦ παρόντος, μὲ ὅλας τὰς ἀτελείας, τὰς ποικίλας ἐκφάνσεις αὐτοῦ καὶ μὲ ὅλα τὰ προβλήματα του. Τὴν ὀρθότητα δὲ τῆς κρίσεως περὶ τῶν ἀξιών τῆς ζωῆς, ἃς παρέχει ἡμῖν ὁ Πολιτισμὸς, ἀντλοῦμεν ἐκ τῆς αὐτοκατανοήσεως καὶ τῆς ἀξιολογήσεως ἡμῶν αὐτῶν, ὡς ὄντων καὶ τοῦ τέλους, πρὸς ὃ ὀδεύομεν, ὅποτε δυνάμεθα τὸν ἀληθῆ σκοπὸν τοῦ παρόντος νὰ διαχαράξωμεν. Τί «εἵμεθα» καὶ τί «δέον νὰ εἵμεθα» καθορίζουσιν ἡ Ἱστορία τῶν Πολιτισμῶν καὶ ἡ χριστιανικὴ κοσμοθεωρία. Τὸ ἰδεῶδες τῆς μορφώσεως, τὸ γεννώμενον ἐξ ἐπικαίρων ἰδεολογημάτων, μὲ τὴν ἀπαίτησιν ἐπιβολῆς καὶ ἀναγνωρίσεως τοῦ κύρους αὐτοῦ, ἀδύνατον ν' ἀποκτήσῃ ῥίζας βαθείας, ὅταν ἐναποτίθεται ἐν παραγνωρίσει τῆς Ἱστορίας, τῆς Φιλοσοφίας καὶ τῆς Θρησκείας. Ὁ Μαρξισμὸς τὴν δυναμικὴν κοσμοθεωρίαν του ἐζήτησε νὰ στηρίξῃ ἐπὶ παρερμηνείας τοῦ ἱστορικοῦ παρελθόντος, ἐπὶ τῆς ὑλικῆς ἐμπειρίας, μάλιστα δὲ δι' ἀρνήσεως τῆς Θρησκείας καὶ πάσης ἐξ Ἀποκαλύψεως Ἀληθείας. Τὴν θρησκευτικὴν Πίστιν, ἀντικατέστησεν ὁ Μαρξισμὸς διὰ τῆς πίστεως εἰς μηχανικὴν τινα ἀναγκαιότητα, λόγῳ τῆς ὑλιστικῆς ἱστορικῆς ἐξελιξεως καὶ τῶν ὑλικῶν ἐπιδιώξεων τοῦ ἀνθρώπου! Ἀλλὰ τὸ ἔωλον καὶ ψευδὲς τῆς ὑλιστικῆς ταύτης μαρξιστικῆς θεωρίας ἀποδεικνύει ἡ σύγχρονος μηδενιστικὴ διάθεσις τῆς Νεολαίας, μάλιστα τῆς κηρυξάσης τὸν πόλεμον ἐναντίον πάσης ὑλικῆς εὐημερίας, ὥστε νὰ γινώμεθα μάρτυρες πλουσιῶν νέων ἀρνούμενων τὰ πλούτη τῶν γονέων των καὶ προτιμώντων τὸν πλάνητα βίον τοῦ ἀλητόπαιδος!

4. Ἐκ τῶν λεχθέντων καθίσταται ἐμφανὲς τὸ μέγα αἶτημα τῆς μορφώσεως ἡμῶν αὐτῶν καὶ πρὸ πάντων τῶν Νέων, ἐξαιρέτως κατὰ τὴν ἦν διανύομεν μεταπολεμικὴν περίοδον τῶν κοινωνικῶν καὶ ἰδεολογικῶν ἀναστατώσεων. Ἀλλοίμονον δ' εἰς τὸ ἔθνος ἐκεῖνο, ὅπερ ἤθελε παραγνωρίσει τὴν θέσιν τῶν ἀνθρώπων ἐντὸς τῆς Ἱστορίας καὶ διὰ παρερμηνείας τῶν πραχθέντων, θελήσει

νὰ τάμη νέας — ἐπαναστατικὰς ἀρχὰς πρακτέων, δι' ἀποκοπῆς πάσης ἱστορικῆς Παραδόσεως. Ἐκεῖνα τὰ ἰδεῶδη μορφώσεως δύνανται νὰ ἔχουν καὶ βάθος καὶ δύναμιν συνεχοῦς δημιουργίας καὶ ἀνυψώσεως τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ ὅλων τῶν ἐφέσεων τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος, ὅταν στηρίζονται ἐπὶ ἀσφαλοῦς καὶ ἀμετακινήτου βάσεως τοῦ ἠθικοῦ μεγαλείου τῶν Ἀξιών τοῦ πνευματικοῦ ἀνθρώπου, ὡς ταύτας διετύπωσεν ἡ Ἑλληνικὴ Κλασσικὴ μεγαουργία, ἡ Ἑβραϊκὴ Θεογνωσία καὶ ἡ Χριστιανικὴ ἀποκαλυπτικὴ κοσμοθεωρία. Ὁ ἱερός Αὐγουστῖνος, ὁ μεγαλοφυῆς οὗτος χριστιανὸς-φιλόσοφος, ἐξέφερε τὴν γνώμην ὅτι ὁ προσωρισμὸς τοῦ ἀνθρώπου λαμβάνει τὴν ὀρθὴν ἢ μὴ θέσιν μεταξὺ δύο αἰωνιοτήτων, τῆς ἱστορικῆς συνεχείας τῆς ἐπιγείου καὶ τῆς ἀκολουθούσης μεταθανατίου ζωῆς. Ὁ Νεοανθρωπισμὸς, τὸν ἄξονα περὶ τὸν ὁποῖον στρέφεται ὁ σύγχρονος ἀνθρωπος, ζητεῖ νὰ διαπλάσῃ διὰ τοῦ ὅρου: «Οἱ Ἕλληνες καὶ ἡμεῖς». Διὰ τῆς ὠραίας φράσεως ταύτης ὑπονοεῖται ὅτι οἱ Ἕλληνες Κλασσικοὶ τῆς Ἀρχαιότητος δύνανται νὰ βοηθήσουν ἡμᾶς, ἵνα γίνωμεν ἀνθρωποὶ. Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν νὰ συναδελφώσωμεν τὴν ὠραίαν ἀπλότητα καὶ τὴν ἀφθαστον ἰδανικότητα τῶν ἀξιών τῆς Κλασσικῆς Ἀρχαιότητος πρὸς τὰ σύγχρονα ἰδανικὰ τοῦ Πολιτισμοῦ, ὡς διεμόρφωσε τοῦτον ὁ Χριστιανισμὸς, ἡ Ῥωμαϊκὴ ὀργάνωσις καὶ ὁ Ἑλληνο-Βυζαντιανὸς Πολιτισμὸς. Ὁφείλομεν νὰ προσβλέπωμεν πρὸς τὴν Κλασσικὴν Ἀρχαιότητα, διότι διὰ τῶν ἰδανικῶν μορφῶν, ἃς διετύπωσεν ὡς πρὸς τὸν ἀνθρωπον, παροτρυνόμεθα ν' ἀναζητῶμεν ἐν αὐτῇ ἰδέας καὶ ἀξίας, αἵτινες δύνανται νὰ ἀσκήσουν εὐεργετικωτάτην ἐπίδρασιν καὶ ἐπὶ τῆς περιβαλλούσης ἡμᾶς συγχρόνου ζωῆς. Καὶ ὅμως ἡμεῖς σήμερον τείνομεν ἢ νὰ μειώσωμεν ἢ καὶ νὰ ἀρνηθῶμεν παντελῶς τὴν ἀξίαν τῆς Κλασσικῆς ἀρχοτελείας καὶ μάλιστα οἱ Ἕλληνας τοὺς Ἕλληνας!

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΙΟΝΗΣ

Ὁμότιμος Καθηγητὴς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

ΣΥΣΚΕΨΙΣ ΥΠΟΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΚΑΙ ΠΑΛΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΩΝ

'Αποφάσει τῆς Β' Συνδιάσκεψεως τῆς Μεικτῆς 'Ορθοδοξο-παλαιοκαθολικῆς Θεολογικῆς 'Επιτροπῆς ἐπὶ τοῦ διαλόγου μεταξύ τῶν 'Εκκλησιῶν 'Ορθοδόξου καὶ Παλαιοκαθολικῆς, τῆς συνελευθούσης κατ' Αὐγουστον 1975 ἐν τῷ ἐν Chambésy-Γενεύης 'Ορθοδόξῳ Κέντρῳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου¹, συνεδρίασεν ἡ ὑπ' αὐτῆς συσταθεῖσα Ὑποεπιτροπὴ ἐπὶ τοῦ ἐν λόγῳ διαλόγου ἀπὸ 27 Σεπτεμβρίου μέχρι 2 'Οκτωβρίου 1976 ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις Διορθόδοξῳ Κέντρῳ παρὰ τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Πεντέλης. Ἡ Ὑποεπιτροπὴ αὕτη ἀπετελέσθη ἐκ τῶν υποβαλόντων εἰσηγήσεις ἐπὶ τῶν ὑπὸ συζήτησιν θεολογικῶν καὶ ἐκκλησιολογικῶν θεμάτων εἰδικῶν ὀρθοδόξων καὶ παλαιοκαθολικῶν θεολόγων καθηγητῶν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ὀρθοδόξου μητροπολίτου Γερμανίας Εἰρηναίου καὶ τοῦ παλαιοκαθολικοῦ ἐπισκόπου Ἑλβετίας Léon Gauthier. Οὕτω τῆς συσκέψεως ταύτης μετέσχον ἀπὸ ὀρθοδόξου μὲν πλευρᾶς οἱ καθηγηταὶ Ε. Φωτιάδης (Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου), I. Todoran (Πατριαρχείου Ρουμανίας), I. Zonewski (Πατριαρχείου Βουλγαρίας) καὶ I. Καρμίρης ('Εκκλησίας Ἑλλάδος). Ἀπὸ παλαιοκαθολικῆς δὲ πλευρᾶς μετέσχον οἱ καθηγηταὶ W. Küppers (Γερμανίας), H. Aldenhoven καὶ P. Amiet ('Ελβετίας) καὶ P. Maan ('Ολλανδίας). Πρὸς τούτους παρέστησαν ὁ ὀρθόδοξος μητροπολίτης Γαρδικίου Χρυσόστομος, προϊστάμενος τοῦ Διορθόδοξου Κέντρου, καὶ ὁ παλαιοκαθολικὸς ἐπίσκοπος Πολωνίας T. R. Majewski. Οἱ ἀνωτέρω ὀρθόδοξοι καὶ παλαιοκαθολικοὶ θεολόγοι συνεζήτησαν ἐπὶ τῶν υποβληθεισῶν ὑπ' αὐτῶν εἰς τὴν Μεικτὴν Ὑποεπιτροπὴν εἰσηγήσεων ἐπὶ τῶν ἐπομένων θεμάτων, περὶ τὰ ὅποια εἶχον ἀσχοληθῆ προκαταρκτικῶς τὰ ὀρθόδοξα μέλη τῆς Ὑποεπιτροπῆς καὶ τῇ προτεραιᾷ τῆς ἐν ἀρχῆς τῶν ἐν ὀλομελείᾳ συνεδριάσεων.

Τὸ πρῶτον ἀπασχολῆσαν τὴν Ὑποεπιτροπὴν θέμα ἦτο τὸ περὶ τῆς Θεομήτορος, τὸ ὅποιον συζητήθη μὲν γενικῶς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἡ Μεικτὴ Ὑποεπιτροπὴ, ἀνέβαλε δ' ὁμοίως τὴν τελικὴν διατύπωσιν τοῦ οἰκείου ἐνιαίου ὀρθοδοξο-παλαιοκαθολικοῦ κειμένου ἐλλείψει χρόνου. Νῦν διεξήχθη μακρὰ συμπληρωματικὴ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ἡμετελοῦς σχεδίου κειμένου τοῦ παρελθόντος ἔτους, καθ' ἣν διεπιστώθη συμφωνος διδασκαλία ἀμφοτέρων τῶν Ἐκκλησιῶν ἐφ'

ὄλων τῶν σημείων. Μεθ' ὃ συμπληρωθὲν ὠλοκληρώθη σχέδιον ἐνιαίου ὀρθοδοξο-παλαιοκαθολικοῦ θεολογικοῦ κειμένου, τὸ ὅποιον θὰ υποβληθῆ εἰς τὴν Ὀλομέλειαν τῆς Μεικτῆς Ὀρθοδοξο-παλαιοκαθολικῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς περαιτέρω ἐπεξεργασίαν καὶ τελικὴν ἔγκρισιν.

Τὸ δεύτερον ἀπασχολῆσαν τὴν Ὑποεπιτροπὴν θέμα ἦτο ἐκκλησιολογικὸν ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν: «ἡ οὐσία τῆς Ἐκκλησίας καὶ αἱ ιδιότητες αὐτῆς». Ἐν ἀρχῇ ἀνεγνώσθησαν αἱ υποβληθεῖσαι ἐπὶ τοῦ θέματος εἰσηγήσεις, ἧτοι μία ὀρθόδοξος ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ I. Καρμίρη καὶ μία παλαιοκαθολικὴ ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ W. Küppers, ἐπὶ τῶν ὁποίων διεξήχθη ἐμπεριστατωμένη συζήτησις. Διαπιστωθεῖσης δὲ συμφωνίας ἐφ' ὄλων τῶν πλευρῶν τοῦ θέματος συνετάχθη σχέδιον ἐνιαίου ὀρθοδοξο-παλαιοκαθολικοῦ κειμένου, ὑποβληθσομένου ὁμοίως εἰς τὴν Ὀλομέλειαν τῆς Μεικτῆς Ἐπιτροπῆς.

Κατὰ παρόμοιον τρόπον ἐργασθεῖσα ἐν συνεχείᾳ ἡ Ὑποεπιτροπὴ, συνέταξε σχέδια ἐνιαίων ὀρθοδοξο-παλαιοκαθολικῶν κειμένων καὶ ἐπὶ τῶν ἐπομένων τεσσάρων ἐκκλησιολογικῶν θεμάτων ὑπὸ τὰς ἐπιγραφάς: α) «ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας καὶ αἱ τοπικαὶ Ἐκκλησίαι», ἐπὶ τῇ βάσει εἰσηγήσεων τῶν καθηγητῶν I. Zonewski, W. Küppers καὶ H. Aldenhoven, β) «τὰ ὅρια τῆς Ἐκκλησίας», ἐπὶ τῇ βάσει εἰσηγήσεων τῶν καθηγητῶν I. Zonewski, Ch. Oeyen καὶ H. Aldenhoven, γ) «ἡ αὐθεντία τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ», ἐπὶ τῇ βάσει εἰσηγήσεων τῶν καθηγητῶν I. Zonewski καὶ Ch. Oeyen, καὶ δ) «τὸ ἀλλάθτον τῆς Ἐκκλησίας», ἐπὶ τῇ βάσει εἰσηγήσεων τῶν καθηγητῶν I. Καρμίρη καὶ W. Küppers.

Ἄπαντα τὰ ἀνωτέρω ἐξ κείμενα υποβληθήσονται, ὡς ἐλέχθη, εἰς τὴν Ὀλομέλειαν τῆς Μεικτῆς Ὀρθοδοξο-παλαιοκαθολικῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ἧτις ἀπεφασίσθη ὅπως συνέλθῃ εἰς τὴν τρίτην συνδιάσκεψιν αὐτῆς ἀπὸ 24 μέχρι 31 Αὐγούστου 1977, πρὸς ἐνδελεγεστέραν μελέτην καὶ τελικὴν διατύπωσιν τῶν κειμένων μεθ' ἣν θέλουσιν υποβληθῆ ταῦτα εἰς τὰς Ὀρθόδοξους καὶ τὰς Παλαιοκαθολικὰς Ἐκκλησίας. Προσέτι ἀπεφασίσθη, ὅπως ἡ Ὑποεπιτροπὴ συνέλθῃ καὶ αὐθις ἀπὸ 18 μέχρι 23 Αὐγούστου 1977, ἵνα συντάξῃ σχέδια ἐνιαίων ὀρθοδοξο-παλαιοκαθολικῶν κειμένων καὶ ἐπὶ τῶν ὑπολειφθέντων, ἐλλείψει χρόνου, τεσσάρων τελευταίων ἐκκλησιολογικῶν θεμάτων ὑπὸ τὰς ἐπιγραφάς: α) «αἱ ἐπτὰ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι καὶ αἱ ὑπ' αὐτῶν ἀναγνωρισθεῖσαι Τοπικαὶ Σύνοδοι», ἐπὶ τῇ βάσει εἰσηγήσεων τῶν καθηγητῶν I. Καρμίρη καὶ W. Küppers, β) «ἡ ἀναγκαιότης τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς καὶ ἡ κανονικότης τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἱεραρχίας», ἐπὶ τῇ βάσει εἰσηγήσεων τῶν καθηγητῶν Ε. Φωτιάδου, H. Aldenhoven καὶ P.

1. Βλ. Ἰ. ω. Κ α ρ μ ί ρ η, Ὀρθοδοξία καὶ Παλαιοκαθολικισμός, τεῦχος VIII: Ἡ Β' Συνδιάσκεψις τῆς Μεικτῆς Ὀρθοδοξο-παλαιοκαθολικῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ διαλόγου μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν Ὀρθοδόξου καὶ Παλαιοκαθολικῆς, Ἀθήναι 1975. Σημειωτέον ὅτι ἡ πρώτη συνδιάσκεψις αὐτῆς ἐγένετο ἐν ἔτει 1973 ἐν τῷ ἐν Ἀθήναις καὶ παρὰ τῇ Ἱερᾷ Μονῇ Πεντέλης Διορθόδοξῳ Κέντρῳ. Βλ. Ἰ. ω. Κ α ρ μ ί ρ η, Ὀρθοδοξία καὶ Παλαιοκαθολικισμός, τεῦχος V: Ἡ Α' Συνδιάσκεψις τῆς Μεικτῆς Ὀρθοδοξο-παλαιοκαθολικῆς Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ διαλόγου μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν Ὀρθοδόξου καὶ Παλαιοκαθολικῆς, Ἀθήναι 1973.

ΤΟ ΘΕΙΟΝ ΒΑΠΤΙΣΜΑ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΙΕΡΟΥΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΚΑΝΟΝΑΣ*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'

ΕΙΔΙΚΑΙ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ

α) Τὸ βάπτισμα τῶν νοσοῦντων

Παρέκκλισιν σοβαρὰν ἀπὸ τοῦ κανονικοῦ τύπου τελέσεως τοῦ βαπτίσματος διὰ τῆς τριτῆς ἐν ὕδατι καταδύσεως, εἰσήγαγεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἡ περίπτωσις τοῦ κλινικοῦ, λεγομένου, βαπτίσματος, ἦτοι τοῦ ἐπὶ νοσοῦντων καὶ ἐν κλίνη κατακειμένων λαμβάνοντος χώραν εἰς ὄλως ἐξαιρετικὰς περιπτώσεις, ὅταν δηλονότι ἡ νόσος ἐξ ἧς πάσχει τις εἶναι βαρείας μορφῆς καὶ θανατηφόρος, μὴ ἐπιτρέπουσα τὴν εὐχέρειαν, τοῦτο μὲν τῆς κανονικῆς καὶ ἀνέτου κατηχήσεως, τοῦτο δὲ τῆς ἐγέρσεως καὶ τῆς ἐν κολυμβήθρᾳ καταδύσεως. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην, ἦτις δέον νὰ θεωρῆται ὄλως ἐξαιρετικὴ καὶ σαφῶς ἀποκλίνουσα τοῦ κανόνος, ἐγένετο δεκτὸν τὸ δι' ἐπιχύσεως ἢ διὰ ραντισμοῦ βάπτισμα, ὅπερ ἡ ΡΚα-θολικὴ Ἐκκλησία ἀτόπως καινοτομοῦσα ἐγενίκευ-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 384 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 22-23 τεύχους.

Maan, γ) «ἡ κεφαλὴ τῆς Ἐκκλησίας», ἐπὶ τῇ βάσει εἰσηγήσεων τῶν καθηγητῶν I. Καρμίρη καὶ W. Küppers, καὶ δ) «τὸ πρόβλημα τῆς Intercommunio» (μυστηριακῆς διακοινωνίας), ἐπὶ τῇ βάσει εἰσηγήσεων τῶν καθηγητῶν S. Alexe καὶ H. Aldenhoven. Καὶ τὰ συνταχθόσμενα κείμενα ἐπὶ τῶν θεμάτων τούτων ὑποβλήθησονται ὁμοίως ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς Ὀλομελείας τῆς Μεικτῆς Ἐπιτροπῆς κατὰ τὴν τρίτην συνδιάσκεψιν αὐτῆς τοῦ προσεχοῦς ἔτους.

Περατωθεισῶν οὕτω τῶν ἐργασιῶν τῆς Ὑποεπιτροπῆς, ἐτελέσθη ἐν τῷ ναῷ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πεντέλης κατὰ τὴν τελευταίαν ἡμέραν ἡ Θεία Λειτουργία τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, συμμετεχόντων καὶ συμπροσευχομένων πάντων τῶν συνέδρων, ἐν τέλει δὲ αὐτῆς ὠμίλησεν ἐπὶ τῆς ἀναγνωσθείσης ἀποστολικῆς περιχοπῆς ὁ συμπροεδρεύσας μητροπολίτης Γερμανίας Εἰρηναῖος, ἀναφερθεὶς καὶ εἰς τὸ παραχθὲν ἔργον τῆς Ὑποεπιτροπῆς, χαρακτηρίσας αὐτὸ ὡς «διακονίαν εἰς τὸ ἔργον τῆς ἐνότητος τῶν Ἐκκλησιῶν». Ἐπικολούθησεν ἡ τελευταία συνεδρία καθ' ἣν ἐγένετο γενικὴ ἀνασκόπησις τοῦ συντελεσθέντος ἔργου καὶ ἐρρυθμίσθησαν πρακτικὰ τινὰ ζητήματα τοῦ διαλόγου, ἐν τέλει δὲ ὠμίλησαν ἀμφό-

σε παρὰ τὰς ἀντιθέτους ἀγιογραφικὰς μαρτυρίας καὶ κανονικὰς ἐπιταγὰς⁹².

Περὶ τῶν περιπτώσεων, καθ' ἃς ἐπιτρέπεται τὸ κλινικὸν βάπτισμα ποιοῦνται λόγον τρεῖς Κανόνες, οἱ ΜΕ' τῆς ἐν Καρθαγένη Συνόδου, ΜΖ' τῆς ἐν Λαοδικεῖᾳ καὶ ΙΒ' τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ τοιαύτης.

Καὶ ὁ μὲν ΜΕ' τῆς ἐν Καρθαγένη διακελεύεται: «Ὡστε τοὺς ἀσθενούντας, οἵτινες ὑπὲρ ἑαυτῶν ἀποκρίνεσθαι οὐ δύνανται τότε βαπτίζεσθαι ὅτε τῇ αὐτῶν προαιρέσει τὴν περὶ αὐτῶν μαρτυρίαν κινδύνω ἰδίῳ εἴπωσι»⁹³. Ἐνταῦθα πρόκειται περὶ τῆς λίαν σοβαρᾶς περιπτώσεως νόσου, ἔνεκα τῆς ὁποίας ὁ ἀσθενὴς ἀδυνατεῖ νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ βούλησιν καὶ διατυπώσῃ τὴν ἐπιθυμίαν του ὅπως βαπτισθῆ, δεδομένου ὅτι ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει, ἦτοι

92. Τὸ δι' ἐπιχύσεως ἢ διὰ ραντισμοῦ βάπτισμα ἦτο γνωστὸν καὶ ἐν τῇ ἀρχαιότητι, ὡς μαρτυρεῖ, σὺν ἄλλοις, καὶ ἡ Διδαχὴ (Κεφ. 7, ΒΕΠΕΣ 2, 237) ἀλλὰ πάντοτε ὡς ἐξαιρέσις ἀπὸ τοῦ κανόνος, ἰδίᾳ ἐπὶ ἀσθενῶν. Ἐν δὲ τῇ Δύσει, ἔνθα ἐπεκράτησε τὸ διὰ ραντισμοῦ βάπτισμα, ἡμφεσβητεῖτο σοβαρῶς ἡ κανονικότης αὐτοῦ. Βλ. σχ. ἐν Π. Τρεμπέλα, Δογματικὴ τ. 3, σ. 87.

93. Ἐνθ' ἀνωτ. Γ' σ. 412.

τεροὶ οἱ πρόεδροὶ τῆς Ὑποεπιτροπῆς, ἐκφράσαντε⁶ τὴν «ἀικανοποίησιν» αὐτῶν διὰ τὸ ἐπίτευγμα αὐτῆς⁵ καὶ ἀναφερθέντες εἰς τὴν προοπτικὴν καὶ τὸ ὑπολεῖπόμενον ἔργον τῆς μελλούσης νὰ συνέλθῃ Ὀλομελείᾳ τῆς Ὀρθοδόξο-παλαιοκαθολικῆς ἐπὶ τοῦ διαλόγου Ἐπιτροπῆς. Αὕτη, μετὰ τὴν ἔγκρισιν τῶν ἀνωτέρω ἐξ θεολογικῶν κειμένων καὶ τῶν μνημονευθέντων τεσσάρων νέων τοιούτων, θὰ καθορίσῃ, πρὸς τοῖς ἄλλοις, καὶ τὰ ὑπόλοιπα θέματα τοῦ διαλόγου μεταξύ Ὀρθόδοξων καὶ Παλαιοκαθολικῶν ἐκ τῆς Σωτηριολογίας, τῆς Μυστηριολογίας καὶ τῆς Ἐσχατολογίας, τὰς ἐπὶ τῶν ὁποίων εἰσηγήσεις, διὰ τὸ ἐπόμενον στάδιον τοῦ διαλόγου, θὰ ἀναθέσῃ εἰς τοὺς ἐκ τῶν μελῶν τῆς εἰδικοῦς θεολόγους. Ἐν τέλει ἀνεπέμφθη ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς Ὑποεπιτροπῆς θερμὴ εὐχαριστήριος προσευχὴ πρὸς τὸν Πατέρα τῶν φώτων καὶ ἐψάλησαν ἑκατέρωθεν ἀνά εἰς ὀρθόδοξος καὶ εἰς παλαιοκαθολικὸς ὕμνος πρὸς τὸν Θεὸν καὶ οὕτως ἔληξαν αἱ ἐργασίαι τῆς Ὑποεπιτροπῆς.

ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΚΑΡΜΙΡΗΣ

Ἀκαδημαϊκὸς-Καθηγητῆς

ὅταν ὁ ἀσθενῶν ἐπιζητῇ τὸ βάπτισμα, ὑφίσταται, κατὰ τὸν Κστ' Κανὸνα τοῦ ἁγ. Νικηφόρου, ὑποχρέωσις ὅπως δοθῇ αὐτῷ ἡ χάρις. Τοιαῦται περιπτώσεις δύνανται νὰ ἐμφανισθῶσιν ἐπὶ προκεχωρημένων σταδίων θανατηφόρων νόσων, ὅτε ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τοῦ σοβαροῦ βιολογικοῦ κλονισμοῦ, ὃν ὑφίσταται ὁ ἀσθενής, δὲν δύναται νὰ ὁμιλήσῃ ἀπαντητικῶς εἰς διατυπούμενον πρὸς αὐτὸν ἐρώτημα ἐὰν ἐπιθυμῇ νὰ βαπτισθῇ. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ὁ Κανὼν ἀρκεῖται καὶ εἰς ἀπλοῦν νεῦμα τοῦ ἀσθενοῦντος δηλωτικοῦ τῆς ἀβιάστου καὶ ἐλευθέρας αὐτοῦ ἐπιθυμίας ὅπως βαπτισθῇ. Ὁ Ζωναρᾶς μάλιστα, προβαίνων περαιτέρω δέχεται κατ' ἐπιείκειαν ὅτι καὶ ἂν εἰσέτι δυσχεραίνεται ἢ διὰ νεύματος δήλωσις τῆς βουλήσεως τοῦ ἀσθενοῦς, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς δεδομένη ἢ συγκατάθεσις αὐτοῦ αὕτη, ἐὰν κατὰ τὸ παρελθὸν οὗτος εἶχε διατυπώσει, ὑγιῆς ὢν, τὴν περὶ βαπτίσεως αὐτοῦ ἐπιθυμίαν του. «Τοὺς ἐκ νόσων ἢ τινων συμπτωμάτων κακῶς ἔχοντας, ὥστε μὴ δύνασθαι ὁμιλεῖν, μὴδ' ἀποκρίνασθαι ἐρωτωμένους, εἰ βούλονται βαπτισθῆναι ἢ καὶ τὸν νοῦν ἴσως βεβλαμμένους, ὡς μὴδὲ νοεῖν ἂ ἐρωτῶνται, τότε χρὴ βαπτίζεσθαι ὅτε προαίρεσιν δείξουσιν, ὅτι βούλονται βαπτισθῆναι καὶ εἴπωσι κινδύνῳ ἰδίῳ ζητεῖν τὸ βάπτισμα, ὥστε εἰ μὴ τὴν πίστιν φυλάξουσιν αὐτοὺς κινδυνεύειν. Εἰ δὲ μαρτυρεῖται ὅτι καὶ πρὸ τῆς ἀσθενείας ἐζήτει τὸ βάπτισμα ὑπερετίθετο δὲ δι' αἰτίας τινὰς καὶ τότε κἂν μὴ δύνηται ἀποκρίνεσθαι βαπτισθήσεται»⁹⁴.

Ἐκ τοῦ γράμματος τοῦ Κανόνος τούτου συνάγεται ὅτι δι' αὐτοῦ βασικῶς ἐπιλύεται τὸ ζήτημα τῆς βαπτίσεως τινος ἄνευ ἐνδελεχοῦς κατηχήσεως. Ὁ Κανὼν τονίζει καὶ οἱ ἐρμηνευταὶ ἐπαναλαμβάνουσιν ὅτι «κινδύνῳ ἰδίῳ» ὁ ἀσθενῶν θὰ δηλώσῃ διὰ νεύματος ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ βαπτισθῇ, ὅπερ σημαίνει ὅτι εἰς τὴν περίπτωσιν ἀποδειχθῇ ἀνάξιος νὰ φυλάξῃ τὴν πίστιν, θὰ εἶναι προσωπικῶς καὶ μόνος αὐτὸς ὑπεύθυνος ἀπέναντι Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. Ἐκ τοῦ πνεύματος ὅμως τοῦ Κανόνος συνάγεται ἐμμέσως τὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ τοιοῦτο βάπτισμα ἀφεύκτως ἐπρόκειτο νὰ ἦ κλινικὸν ἤτοι ἄνευ τῆς τριττῆς ἐν ὕδατι καταδύσεως. Ἡ τοιαύτη παρέκκλισις εἶναι πλήρως δεδικαιολογημένη, ἐφ' ὅσον ὁ βαρῦτατα ἀσθενῶν καὶ εἰς τὸ χεῖλος τοῦ θανάτου εὐρισκόμενος ἄνθρωπος, ἐπιβάλλεται νὰ ἀναχωρήσῃ ἐκ τῆς παρούσης ζωῆς ἐφωδιασμένος διὰ τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ, τὰς ὁποίας ἐξασφαλίζει τὸ θεῖον βάπτισμα,

δεδομένου μάλιστα ὅτι ἀπαγορεύεται ἡ βάπτισις νεκροῦ, μὴ δυναμένου, ὡς εἰκός, νὰ συναίνεσῃ εἰς τὴν λήψιν τοῦ βαπτίσματος⁹⁵. Εἶναι φυσικὴ καὶ τὰ μάλιστα ἐπιβεβλημένη ἢ στοργικὴ φροντίς τῆς Ἐκκλησίας ὑπὲρ τῶν ἀβαπτίστων, καὶ δὴ καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν μὴ δυνηθέντων, διὰ ποικίλους λόγους, νὰ δεχθῶσιν ἐγκαίρως καὶ μετ' ἀκριβῆ δοκιμασίαν καὶ προπαρασκευῆν, τὴν χάριν τοῦ θεοῦ βαπτίσματος, ἀπερχομένων δὲ νῦν τοῦ παρόντος κόσμου ἕνεκα βαρείας νόσου καὶ κινδυνευόντων εἰς περίπτωσιν ἀκριβοῦς τηρήσεως τοῦ προδιαγεγραμμένου τύπου τοῦ βαπτίσματος νὰ τελετήσωσι τὸν βίον ἀβάπτιστοι, αἴροντες μετὰ ταῦτα αἰωνίως τὰς συνεπείας τῆς ἐκτὸς τῆς σωζούσης μάνδρας τῆς Ἐκκλησίας, ἔστω καὶ ἀκουσίας, παραμονῆς των.

Ὁ παρὼν Κανὼν δὲν διευκρινίζει βεβαίως τίνι τρόπῳ δύναται εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην νὰ τελεσθῇ τὸ κλινικὸν τοῦτο βάπτισμα, οὐχ ἤττον γνωστὸν τυγχάνει ὅτι τοῦτο ἐτελεῖτο εἴτε διὰ ραντισμοῦ, εἴτε δι' ἐπιχύσεως⁹⁶ οὐχὶ πάντως διὰ τριττῆς ἐν ὕδατι καταδύσεως, ἄτε ἀδυνάτου οὔσης ἕνεκα τῆς ἀσθενείας τῆς τοιαύτης ἐν τῷ ὕδατι καταδύσεως καὶ ἐξ αὐτοῦ ἀναδύσεως. Σημειωτέον ὅτι ἐκ τε τοῦ γράμματος καὶ τοῦ πνεύματος τοῦ διαληφθέντος Κανόνος συνάγεται ὅτι τὸ κατὰ παρέκκλισιν ἐκ τῆς κανονικῆς τάξεως κλινικὸν τοῦτο βάπτισμα ἔδει νὰ τελεῖται εἰς μόναν τὰς περιπτώσεις ἐκεῖνας καθ' ὅς ἡ σοβαρότης τῆς ἀσθενείας ἀφ' ἑνὸς καὶ ὁ ἐπικείμενος θάνατος ἀφ' ἑτέρου καθίστων ἀναγκαίαν τὴν βάπτισιν τοῦ ἐν κλίνῃ κατακειμένου. Οὐχὶ ἐπομένως πᾶσα καὶ οἰαδήποτε νόσος παρεῖχε τὸ δικαίωμα τοῦτο, ἀλλὰ μόνον αἱ πληροῦσαι τὰς προδιαγραφείσας προϋποθέσεις.

95. Κατὰ τὸν ΙΗ' Κανὸνα τῆς ἐν Καρθαγῆν Συνόδου ἀπαγορεύεται ἡ βάπτισις νεκροῦ. Σχολιάζοντες τὸν Κανὸνα τοῦτον οἱ Ζωναρᾶς καὶ Βαλσαμῶν παρατηροῦσιν: «...ἀλλὰ μὴδὲ βαπτίζονται τελετήσαντες. Καὶ τοῦτο γὰρ ἐγένετο, τινῶν μὲν αὐτοὺς τοὺς νεκροὺς βαπτίζοντων, τινῶν δὲ καὶ ἄλλους ὑπὲρ τῶν νεκρῶν, τῶν τοῦτο ποιοῦντων τὰ ρήματα προβαλλομένων τῆς πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῆς τοῦ μεγάλου Παύλου, τὰ λέγοντα: «ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτίζομενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; εἰ ὅλους νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; Οἱ δὲ ταῦτα προβαλλόμενοι καὶ βαπτίζοντες τοὺς νεκροὺς, οὐ καλῶς ἐξελαμβάνοντο τῶν ἀποστολικῶν ρημάτων τὴν ἔνοιαν. Οὐ γὰρ βαπτίζεσθαι τοὺς ἀποθανόντας ὁ Ἀπόστολος λέγει, ἢ ἄλλους ἀντ' ἐκείνων: ἀλλ' ἐπεὶ οἱ βαπτίζομενοι, μανθάνοντες τοῦ καθ' ἡμᾶς μυστηρίου τὴν δύναμιν, μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ἀνάστασιν νεκρῶν ἐλπίζειν διδάσκονται, καὶ τὴν ἐν κολυμβήθρῳ κατάδυσιν τὸν θάνατον παραδηλοῦν, τὴν δ' ἀνάστασιν αὐτῆς διὰ τῆς ἀναδύσεως ὑπεμφαίνεσθαι, φησὶν ὁ Ἀπόστολος τοὺς ἀμφιβάλλοντας περὶ τῆς ἀναστάσεως, ὅτι εἰ μὴ ἀνάστασις ἔστι, τί ποιήσουσιν οἱ βαπτίζομενοι ἐπ' ἐλπίδι, τοῦ ἀναστήναι τοὺς νεκρούς;» (Σύνταγμα... τ. Γ' σ. 352).

96. Βλ. Π. Τρεμπέλα, ἐνθ' ἄνωτ. σ. 87.

94. Ἐνθ' ἄνωτ. Γ' σ. 412.

ΤΟ Β' ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΤΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΘΕΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΧΟΛΩΝ*

Β'

Τὸ ὅτι ἀπὸ τοῦ Α' μέχρι τοῦ Β' Συνεδρίου τῶν Ὁρθοδόξων Θεολογικῶν Σχολῶν παρήλθον τεσσαράκοντα ὀλόκληρα ἔτη ὑφείλεται εἰς διάφορα αἰτία, τὰ κυριώτερα τῶν ὁποίων προσεπάθησε νὰ παρουσιάσῃ κατὰ τὴν ἐν τῷ Συνεδρίῳ ὁμιλίαν τοῦ ὁ Πρόεδρος τῆς Ὁργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς Καθηγητῆς κ. Σάββας Ἀγουρίδης, ὅστις, πρὸς τοὺς ἄλλοις, εἶπε τὰ ἑξῆς: ἀΝομίζω πὼς θὰ ἦταν χρήσιμος ὄχι μόνον γιὰ τὸν ἱστορικὸν, ἀλλὰ καὶ γιὰ τοὺς μελλοντικοὺς ὀργανωτῆς τοῦ Γ' Συνεδρίου τῶν Ὁρθοδόξων Θεολογικῶν Σχολῶν κάποιον σχόλιον ἐδῶ σχετικὰ μετὰ τὴν μεγάλη καθυστέρηση, ποὺ ἐσημειώθηκε στὴ συνάντησή μας ἐδῶ σήμερον. Πέρα ἀπὸ τὸν Β' Παγκόσμιον Πόλεμον καὶ τὴν διαίρεση τῆς Εὐρώπης σὲ δύο ζῶνες ἐπιρροῆς, παραμένει τὸ ἐρώτημα γιὰ τὸ κλίμα τῆς ὑφέσεως, ποὺ ἔχει τώρα ἱστορία περισσότερο ἀπὸ δύο δεκαετίες δὲν μᾶς ὠδήγησε πολὺ ἐνωρίτερα στὴ σύγκληση αὐ-

τοῦ τοῦ Συνεδρίου. Πῶς νὰ ἐξηγήσῃ κανεὶς αὐτὴ τὴν καθυστέρηση; Προσωπικὰ πιστεύω, πὼς οἱ βασικοὶ λόγοι εἶναι οἱ ἑξῆς:

α) Μία κάποια ὑποτίμηση τῆς Θεολογίας σὰν ὄργανου τῆς Ἐκκλησίας στὴν ἀντιμετώπιση τῶν μεγάλων συγχρόνων καὶ τῶν καθημερινῶν ποιμαντικῶν προβλημάτων τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. β) Ἡ ὑπερέξαρση τῆς σημασίας τῶν ἀπ' εὐθείας ἐπαφῶν μεταξὺ τῶν ἡγετῶν τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν γιὰ συζητήσεις καὶ συνεννοήσεις, ἰδίως σὲ β,τι ἀφορᾷ τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνηση τῶν ἡμερῶν μας. Ὁ μονόπλευρος στὴν θεματολογία ἀκαδημισμὸς τῆς Θεολογίας καὶ ἡ ὑπερβολικὴ ἀκαδημαϊκὴ ἀπασχόληση μετὰ τὸ παρελθὸν ἐδημιούργησε, νομίζω, ἐκτίμηση πρὸς τὴν σοφία, ὄχι ὅμως καὶ πρὸς τὴν ἀποτελεσματικότητα τῆς Θεολογίας γιὰ τὶς σημερινὲς ἀνάγκες τοῦ κόσμου».

Ἔσον ἀφορᾷ εἰς τὸ γενικὸν θέμα τοῦ συνεδρίου, ὅπερ εἶχε τὸν τίτλον «Ἡ Θεολογία τῆς Ἐκκλησίας

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 396 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 22-23 τεύχους.

Ἡ ἸΒ' Κανὼν τῆς ἐν Νεοκαισαρείᾳ Συνόδου ἀφορᾷ εἰς τοὺς κατὰ τὴν διάρκειαν σοβαρὰς ὁποσδήποτε νόσου βαπτισθέντας καὶ εἶτα ἐπιζήσαντας. Πρόκειται περὶ τῶν λαβόντων κλινικὸν βάπτισμα. Οὗτοι, κατὰ τὸν διαληφθέντα Κανόνα, δὲν δύναται νὰ ἱερωθῶσι. Ἐρμηνεύων τὴν ἀπαγόρευσιν ταύτην ὁ Βαλασαμὸν ἐπάγεται ὅτι οὕτως ἔδοξε τοῖς πατράσιν «ἐπεὶ οὐκ ἐξ ἀγαθῆς προαιρέσεως οὗτος ἐβαπτίσθη, ἀλλ' οἷον ὑπὸ τῆς ἀνάγκης τῆς νόσου νυττόμενος»⁹⁷. Σχετικὸς εἶναι καὶ ὁ Γ' Κανὼν τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου, ἀφορῶν εἰς τὸν προσφάτως φωτισθέντα, ὅστις, ἔνεκα τοῦ λόγου τούτου, δὲν ἱεράται. Κατὰ δὲ τὴν ἐπιγραμματικὴν διατύπωσιν τοῦ Ἀριστηνοῦ «ὁ νεοφώτιστος ἀνιεράτευτος»⁹⁸. Ἡ τοιαύτη ἀπαγόρευσις εἶναι ἐνδεικτικὴ τῆς ὅλων ἐξαιρετικῆς καὶ ἐκτάκτου φύσεως τοῦ κλινικοῦ βαπτίσματος, ὅπερ μόνον κατ' οἰκονομίαν καὶ ἐπιείκειαν δύναται νὰ γίνῃ δεκτὸν εἰς τὴν ἀποσόβησιν ἀνηκέστου ψυχικῆς βλάβης καὶ μόνον ἀφορῶν. Καὶ εἶναι προσέτι ἐνδεικτικὴ τῆς δυσμενείας μεθ' ἧς ἡ Ἐκκλησία προσέβλεπε πρὸς τὸ τοιοῦτο βάπτισμα, ὅπερ, ἐξ

ἀνάγκης παραθεροῦν τὴν ἀκριβῆ τήρησιν τῶν κανονικῶν τύπων, ἐκρίνετο ἀτελές, ὡς πρὸς τὰς ἐγγυήσεις τῆς πιστότητος τοῦ βαπτιζομένου, μὴ ὑποστάντος τὰς τεθεσπισμένας καὶ ἀσθηρῶς τηρουμένας δοκιμασίας, δεδομένου ὅτι καὶ κατὰ τὸν Β' Κανόνα τῆς Α' Οἴκουμ. Συνόδου ἀπαιτεῖται ὅπως παρέλθῃ ἱκανὸς χρόνος, ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος τινος προκειμένου οὗτος νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὰς τάξεις τοῦ ἱεροῦ κλήρου, καὶ τοῦτο ἵνα δοκιμασθῇ ἡ σταθερότης αὐτοῦ περὶ τὴν πίστιν, καὶ εἶτα ἀναλάβῃ τὸ βαρὺ τοῦ κληρικοῦ ἔργον.

Ἡ ΜΖ' ἐξ ἄλλου Κανὼν τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου ἐπιτάσσει ὅπως οἱ οὕτω πῶς βεβιασμένως καὶ ἐν καταστάσει ἐπισφαλοῦς αὐτῶν ὑγείας προκαλοῦσης τὸν φόβον ἐπικειμένου θανάτου βαπτισθέντες ἐπὶ τῆς κλίνης, ὁπότε ἀναρρώσωσι κατηχηθῶσι. Κατὰ τὸν Ζωναρᾶν: «Εἰ δὲ τις νοσῶν καὶ περὶ τὴν ζωὴν κινδυνεύων βαπτισθῇ πρὸ τοῦ μαθεῖν τὴν πίστιν καὶ ἀπαγγεῖλαι, ὡς εἴρηται, εἶτα τῆς νόσου ἀπαλλαγῇ καὶ οὕτως ἐκμανθάνει αὐτὸν δεῖ τὸ Μυστήριον καὶ εἰδέναι ὅτι θείας δωρεᾶς κατηξιώθη»⁹⁹.

† Ὁ Δημητριάδος ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

97. Σύνταγμα... τ. Γ' σ. 88-89.

98. Ἐνθ' ἀνωτ. τ. Γ' σ. 174.

99. Ἐνθ' ἀνωτ. τ. Γ' σ. 214.

και ή πραγμάτωσις αὐτῆς» ὁ Καθηγητῆς και νῦν Κοσμήτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Νικόλαος Νησιώτης, ὁμιλήσας εἰσαγωγικῶς εἰς αὐτό, ἐτόνισεν εὐστόχως, ὅτι «τὸ γενικὸν αὐτὸ ἐκ πρώτης ὕψεως θέμα καλύπτει τὰς δύο κυρίας διαστάσεις τῆς Θεολογίας γενικῶς, ὅχι ὡς δυο ἀνεξαρτήτων ἀπ' ἀλλήλων μερῶν, ἀλλ' ὡς ἐνὸς ἀδιασπαστοῦ ὅλου. Πρόκειται περὶ τῆς ἐσωτερικῆς συναφείας μεταξὺ θεωρίας και πράξεως ἐν τῇ ἐννοίᾳ, ὅτι ἡ Θεολογία δὲν εἶναι ἐπιστήμη, ἡ ὅποια μανθάνεται ἢ διδάσκεται μόνον, ἀλλὰ κυρίως γίνεταί και ἐνσαρκοῦται. Ἐμπνέεται ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν πράξιν και παράδοσιν, ἀλλὰ και ἐμπνέει νέας συνεχῶς ἐκκλησιαστικὰς προσπάθειάς ἐντὸς τῶν συνεχῶς διαφοροποιουμένων καταστάσεων ἐντὸς τοῦ κόσμου... Ἡ Ὁρθόδοξος Θεολογία ὡς ἐκκλησιαστικὴ δὲν πρέπει νὰ ἐμφανίζεται ἀδιαφοροῦσα ἐνώπιον τῆς ποικιλομόρφου κοινωνικῆς ἀδικίας, τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν ἀδυνάτων, τοῦ ρασιسمοῦ, τῶν κινδύνων ποῦ ἀπειλοῦν τὴν παγκόσμιον εἰρήνην, τῆς διακρίσεως τῶν φύλων. Ἡ ἐν Χριστῷ σωτηρία περιλαμβάνει τὸν ἀγῶνα αὐτὸν ὡς ἀναπόσπαστον μέρος αὐτῆς. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος ὅμως πρέπει νὰ εἶναι κριτικὴ κάθε θεολογικῆς

ἀκρότης, ποῦ δίδει μοναστικὴν και ἀποκλειστικὴν προτεραιότητα εἰς τὸν κοινωνικοπολιτικὸν ἀκτιβισμόν χωρὶς νὰ διέρχεται μέσω τῆς ἐκκλησιαστικῆς πραγματικότητος, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἡ Θεολογία ἔχει τὴν ἀρχὴν τῆς. Ἡ Ὁρθόδοξος Θεολογία θὰ ἐπιμείνη εἰς τὴν προτεραιότητα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς. Ἡ προφητικὴ κοινωνικοπολιτικὴ θεολογικὴ σκέψις και ἡ συνεπὴς πρὸς αὐτὴν δράσις πρέπει νὰ ἔχουν πάντοτε θεολογικὴν και μάλιστα ἐκκλησιολογικὴν βάση».

Τούτων οὕτως ἐχόντων, γίνεται κατανοητὸν διατί, ὡς ἐτόνισε περαιτέρω ὁ κ. Νησιώτης, ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Θεολογία οὐδόπως ἔχει στατικὸν και μονιστικὸν χαρακτήρα. Ἡ Θεολογία ἐκφράζει τὴν συνεχῆ Πεντηκοστὴν ὡς Θεολογία τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ Πνεῦμα δὲν ἐμφιαλῶνεται εἰς στατικὸς ὁρισμοὺς και δυσκίνητα νομικὰ σχήματα ἀσαλεύτων ἐξωτερικῶν μορφῶν. Τὸ Πνεῦμα δὲν ἐπιτρέπει ἡ Θεολογία τῆς Μαρτυρίας νὰ διατηρηθῇ εἰς τὴν κατάψυξιν τοῦ θεολογικοῦ βερπαλισμοῦ και τοῦ θεολογικοῦ συστήματος, διότι τὸ Πνεῦμα τώρα ἐνεργεῖ τὰ πάντα ὡς Πνεῦμα ἀνακαινίσεως, ἐλευθερίας, κοινωνίας, ἐλπίδος... Ἐνώπιον τῆς ἐνεργείας αὐτῆς τοῦ Πνεύματος ἡ

Ἕλληνες και ξένοι ἱεράρχαι και λοιποὶ κληρικοὶ και λαϊκοὶ Θεολόγοι — μέλη τοῦ Β' Θεολογικοῦ Συνεδρίου

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥ ΘΕΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΜΕΛΛΟΥΣΗΣ

ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ*

B. ΓΕΝΙΚΑΙ ΚΡΙΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥ

1. Ἡ ἀνάγνωσις τοῦ καταλόγου δημιουργεῖ τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι κατὰ τὴν σύνταξιν αὐτοῦ κατεβλήθη προσπάθεια, ὅπως συγκεντρωθῆ ὅσα τὸ δυνατόν

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 401 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 22-23 τεύχους.

Θεολογία τῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι πλέον λογικὴ ἐπίδοσις πρὸς ἀπαρτισμὸν συστήματος στατικοῦ καὶ ἐπαναλαμβανομένου, ὡς καθ' ἑαυτὸ αὐτάρκους, ὀριστικοῦ καὶ τελικοῦ, ἀλλ' εἶναι χαρισματολογικὴ ἐνέργεια, ἡ ὁποία προσπαθεῖ νὰ κἀνη συνεχῶς τὴν διάκρισιν τῶν πνευμάτων, σκέπτεται καινῶς τὴν συνεχῶς ἀνακαινιζομένην κτίσιν καὶ τὸ ἀνακαινιζόμενον Σῶμα τῆς κοινωνίας τῶν Ἀγίων».

Ἡ εἰσήγησις τοῦ κ. Ν. Νησιώτου κατέληξεν ὡς ἐξῆς: «Τὸ ἐρώτημα εἶναι, ἐὰν ἡ Ὁρθόδοξος Θεολογία εἶναι σήμερον εἰς θέσιν νὰ ὁμιλήσῃ τὴν προφητικὴν καὶ ἀνακαινιστικὴν γλῶσσαν, ὅπως τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἀπαιτεῖ διὰ τῆς ἐνεργείας Του. Αὐτὸ θὰ τὸ ἴδωμεν κατὰ τὰς προσεγεῖς ἡμέρας. Πρέπει ὅμως νὰ μὴ λησμονήσωμεν κατὰ τὰς συζητήσεις μας, ὅτι ἡ προφητικὴ θεολογικὴ κριτικὴ προϋποθέτει πάντοτε τὴν αὐτοκριτικὴν καὶ τὴν κάθαρσιν. Ἡ ἀνακαινιστικὴ Θεολογία ἔχει ὡς βασικὴν κατηγορίαν γνώσεως ὄχι τὴν διάνοιαν, ἀλλὰ τὴν μετάνοιαν. Δὲν ἐμφανίζεται ποτὲ ὡς θριαμβολογοῦσα λόγῳ τῆς γνώσεως, ἡ ὁποία «φυσιοῖ», ἀλλ' ἐν αὐτοταπεινώσει καὶ περιουλογοῖ σκέπτεται ἐνώπιον τοῦ δυσκόλου κυρίου λειτουργήματός της, ἥτοι τοῦ συνετοῦ ἐλέγχου καὶ τῆς ἐποικοδομητικῆς κριτικῆς. Ἰδιαιτέρως τὸ Β' Σύνεδριον τῶν θεολογικῶν Σχολῶν μας ἔχει ἀπόλυτον ἀνάγκην τῆς διὰ τῆς συνεχοῦς μετανοίας ἐπιτελέσεως τοῦ ἔργου του, διότι τὰ συμπτώματα τῆς θεολογικῆς ἀδρανείας εἰς τὸν τομέα τοῦ ἀνακαινιστικοῦ ἔργου εἶναι ἐμφανῆ.

Πρῶτον, ἡ ὀρθόδοξος Θεολογία κινδυνεύει νὰ ὑπηρετῆ ἀναγκαστικῶς εἰς τὰς περισσοτέρας περιπτώσεις, ἓνα τυποποιημένον ἐπαγγελματισμὸν, ποὺ τὴν ἀποστερεῖ τῆς χαρισματικῆς, δοξολογικῆς καὶ προφητικῆς τῆς λειτουργίας. Δεύτερον, ἔχει δημιουργηθεῖ λόγῳ τῆς ἐξειδικεύσεως λίαν ἐπιστημονικὴν elite, ἡ ὁποία κινδυνεύει εἰς πολλὰς περιπτώσεις νὰ χάσῃ τὴν ἐπαφὴν τῆς μετὰ τὸν παλμὸν τῆς ἐλπίδος τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πληρώματος. Τρίτον,

μεγαλύτερος ἀριθμὸς θεμάτων πάσης φύσεως (ὑπερεκατὸν θέματα!) Τὸ ποσὸν τοῦτο καὶ ἡ ποικιλία τῆς φύσεως τῶν θεμάτων γεννοῦν τὰ ἐρωτήματα: Ὑπῆρχε φόβος μήπως δὲν ὑπάρξουν θέματα πρὸς συζήτησιν καὶ οὕτω διεξήχθη, τρόπον τινά, («εἶρανος») θεμάτων; ἢ μήπως κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ καταλόγου ἐλήφθη ὡς πρότυπον κατάλογος θεμάτων Συνόδου ἑτεροδό-

χει ἐσωτερικεύσει τὴν γλῶσσαν τῆς, ἐνῶ τὴν προφητικὴν κίνησιν τῆς πρὸς τὰ ἔξω ἔχει ἀντικαταστήσει ἢ ἐσωστρέφει μετὰ κίνδυνον νὰ ἀπομονωθῆ τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν καὶ τῆς νέας ἐπαναστατημένης ἐναντίον τῶν ποικιλομόρφων κατεστημένων καὶ τῆς κοινωνικῆς ἀδικίας γενεᾶς.

Ἐνεκα τῶν λόγων αὐτῶν συνήθως ἀντὶ δυναμικῆς ἀναλήψεως καὶ καινῆς βιώσεως τῆς παραδόσεως, κυριαρχεῖ ἡ ρουτίνα τῆς ἀπλῆς ἐπαναλήψεώς της, ἀντὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς ζωῆς τοῦ Πνεύματος, κινδυνεύομεν τὴν αὐτοκτονίαν τοῦ γράμματος, ἀντὶ τῆς χαρισματικῆς ποικιλομορφίας τῆς θεολογικῆς ἐκφράσεως, τείνομεν νὰ υἱοθετήσωμεν τὴν στιγμὴν ὁμοιομορφίαν τῆς ἀνιάρως περιγραφικῆς καὶ ἱστορικῆς διηγήσεως... Διὰ τοῦτο περισσότερο ἴσως ἀπὸ ἄλλας προηγουμένας ὀρθόδοξους θεολογικὰς γενεὰς ἡ σημερινή, παρὰ τὰ ἐλπιδοφόρα σημεῖα τῆς ἀνακαινίσεως, τῆς θεολογικῆς ὀρθοδόξου σκέψεως σήμερον, ἀντιλαμβάνεται καλύτερα τὴν μετάνοιαν ὡς προϋπόθεσιν τῆς θεολογικῆς διανοίας. Ἐνῶ συνεργόμεθα, λοιπόν, ὡς ἀντιπρόσωποι τῶν ὀρθοδόξων θεολογικῶν Σχολῶν μας μετὰ 40 ὀλόκληρα ἔτη διὰ νὰ ὑπηρετήσωμεν τὴν Ἐκκλησίαν διὰ τοῦ ἀνακαινιστικοῦ καὶ προφητικοῦ θεολογικοῦ ἔργου, καλούμεθα ὑπὸ τοῦ Πνεύματος πρῶτον εἰς αὐτοκριτικὴν ἐν μετανοία, ἐν ἀλλαγῇ δηλαδὴ νοοτροπίας καὶ τρόπου θεολογικῆς σκέψεως καὶ κινήσεως. Τότε, καὶ μόνον τότε, ἡ εὐτυχὴς αὕτη σύναξις, ὡς χαρισματικὴ εὐκαιρία, θὰ ἀποδώσῃ τοὺς καρποὺς τοῦ Πνεύματος καὶ ἡ ἐργασία μας, ἡ ὁποία ἀρχίζει αὐτὴν τὴν στιγμὴν θὰ εἶναι πραγματικὴ λογικὴ θυσία εἰς ἀνακαινίσιν τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς καὶ τῆς ἐνεργοῦ παρουσίας τῆς ἐντὸς τοῦ συγχρόνου κόσμου».

Μετὰ τὰς γενικὰς εἰσηγήσεις τῶν κ. κ. Ἄγουριδου καὶ Νησιώτου ἤρξαντο αἱ εἰσηγήσεις καὶ συζητήσεις ἐπὶ τῶν ἐπὶ μέρους θεμάτων.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

ξων; "Ο,τι δήποτε συμβαίνει, ὁ κατάλογος προκαλεῖ τὴν σκέψιν, ὅτι κατὰ τὴν σύνταξιν αὐτοῦ δὲν ἐλήφθησαν ὡς γνώμων τὰ φλέγοντα θέματα, ἅτινα ἀπασχολοῦν τὴν Ἐκκλησίαν, τοῦθ' ὅπερ σημαίνει περίπου ὅτι δὲν ἀντιμετωπίζομεν τὰ θέματα, ἵνα συντάξωμεν κατάλογον αὐτῶν, ἀλλὰ συντάσσομεν τὸν κατάλογον, ἵνα δημιουργήσωμεν θέματα. Ἄλλοις λόγοις, δὲν ἐδημιούργησαν τὰ θέματα τὸν κατάλογον, ἀλλ' ὁ κατάλογος τὰ θέματα.

2. Δεδομένης τῆς πληθούς τῶν θεμάτων, γεννάται τὸ ἐρώτημα, πῶς καὶ πότε θὰ δυνηθῆ ἡ Σύνοδος νὰ περαιώσει τὸ ἔργον αὐτῆς. Αἱ ἀνθρώπινα δυνατότητες εἶναι περιορισμέναι· τὸ ἔργον ὅμως, εἰς ὃ οἱ Πατέρες τῆς μελλούσης Συνόδου καλοῦνται νὰ ἀνταποκριθῶν, εἶναι τεράστιον καὶ δυσβάστακτον, τυγχάνει δὲ λίαν ἀμφίβολον, ἐὰν θὰ δυνηθῶν οὗτοι νὰ ἀγάγουν αὐτὸ εἰς πέρας.

3. Ἡ ἀμφιβολία αὕτη καθίσταται ἔτι μεγαλύτερα, ἐκ τοῦ γεγονότος τῆς ἐλλείψεως ἐπαρκούς θεολογικῆς προεργασίας· ἐὰν εἰς ταύτην προστεθῆ καὶ ἡ σχετικὴ ἀσυνεννοησία μεταξὺ τῶν ὀρθοδόξων καὶ ἡ λανθάνουσα κρίσις εἰς τὰς σχέσεις ἐνίων Ἀυτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν πρὸς ἀλλήλας, καταστάσεις αἰτινες διεμορφώθησαν κυρίως ἐκ τῆς μακροχρονίου ἐλλείψεως ἐπαφῆς καὶ τῆς εἰς πολλοὺς αἰῶνας ἐκτεινομένης ἀπουσίας ἐνιαίου ὄργανου ἐκφράσεως τῆς κοινῆς πίστεως καὶ ζωῆς τῆς Μιᾶς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἡ συζήτησις τοσοῦτων καὶ τοιούτων θεμάτων φαίνεται ἀνέφικτος καὶ ἀνεδαφικῆ. Ἐὰν θέλωμεν νὰ ἀποφύγωμεν τὴν κατηγορίαν τῆς θεολογικῆς προχειρολογίας, πρέπει νὰ περιορίσωμεν τὰ θέματα καὶ νὰ ἐντείνωμεν τὴν προεργασίαν.

4. Ἡ ἀνάγνωσις τοῦ καταλόγου δίδει τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἡ Σύνοδος δὲν εἶναι βεβαία περὶ τῆς φύσεως αὐτῆς. Οὕτω θέματα ὡς τὸ III Α' μαρτυροῦν ὅτι αὕτη δὲν ἔχει αὐτοσυνειδησίαν Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἐνῶ ἕτερα θέματα, δι' ὧν ἐπιζητεῖται ἀναθεώρησις διατάξεων οἰκουμενικῶν συνόδων, θέτουν ταύτην ἰσόκυρον πρὸς αὐτάς. Παραλλήλως πολλὰ θέματα, ὡς π.χ. τὰ ὑπὸ στοιχεῖον I καὶ VII, δίδουν τὴν ἐντύπωσιν, ὅτι ἡ Σύνοδος θὰ συνέληθῆ διὰ νὰ συντάξῃ θεολογικὰς πραγματείας. Ἐξ ἄλλου, ἐὰν ἡ Σύνοδος εἶχε τὴν αὐτοσυνειδησίαν καὶ τὴν ποιοίτησιν, ὅτι θὰ ἐκφράσῃ ἐγκύριως καὶ ἀθροιστικῶς καὶ ἀλαθῆτως τὸ φρόνημα τῆς Ἐκκλησίας, δὲν θὰ εἶχον θέσιν εἰς τὸν κατάλογον θέματα, ὡς φέρ' εἰπεῖν τὸ περὶ

ἐπιστημονικῆς ἐκδόσεως τοῦ βυζαντινοῦ κειμένου τῆς Καινῆς Διαθήκης (I B3), ἢ ὡς πλείστα ἕτερα θέματα, ἢ εἰς τὰ ὁποῖα ἀπάντησις, εἴτε εἶναι κοινὸς θεολογικὸς τόπος, ὁπότε εἶναι ἄχρηστος, εἴτε ἔνεκα ἀνεπαρκούς, ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως προεργασίας, τεκμηριώσεως, θὰ εἶναι ἀμφιλεγόμενη, ὁπότε δὲν θὰ γίνῃ ἀποδεκτὴ ἄνευ σοβαρῶν ἀντιλογιῶν, διακινδυνευομένου οὕτω τοῦ κύρους τῆς Συνόδου, καὶ μάλιστα προκειμένου περὶ θεμάτων, ὧν καὶ αὐτὴν τὴν ὑπαρξίν ἀγνοεῖ συνήθως τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα.

5. Γενικῶς εἰπεῖν, τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας ἀναμένει ἐξ Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, ἢ ὁποῖα, ὡς μέγα ἱστορικὸν γεγονός θὰ ἀποτελῆ ὀρόσημον εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἴσως τῆς ἀνθρωπότητος καὶ προνόμιον τῆς γενεᾶς ἡμῶν, νὰ προέλθῃ τι τὸ μέγα καὶ ἐξόχως σοβαρὸν διὰ τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας· ὅθεν καὶ ὁ κατάλογος νὰ περιέχῃ θέματα, ἅτινα ἀπασχολοῦν τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας σοβαρῶς καὶ εἶναι σημαντικὰ διὰ τὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ἐν αὐτῇ εὐταξίαν καὶ οὐχὶ θέματα, ὧν ἡ ἐπίλυσις ἢ μὴ, οὐδένα ἀντίκτυπον θὰ ἔχῃ ἐπὶ τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἅτινα ἀπλῶς θὰ καταχωρισθῶν εἰς τὰ κείμενα τῶν ἀποφάσεων, ὥστε οὐδεὶς νὰ γνωρίζῃ μετ' ὀλίγον, οὐ μόνον τὰς ἀποφάσεις, ἀλλ' οὐδ' αὐτὰ τὰ θέματα, ἅτινα ἀπασχόλησαν τὴν Σύνοδον, ἥς ἡ σύγκλησις ἴσως θὰ ἀναφέρεται ἀπλῶς εἰς τὰ εἰδικὰ ἐγχειρίδια τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας! Ὅποτε, πρὸς τί ἡ σπατάλη κόπου, χρόνου καὶ ἐξόδων;

6. Κατὰ ταῦτα συνοψίζοντες φρονοῦμεν ὅτι εἰς τὸν κατάλογον θὰ ἔδει νὰ περιληφθῶν θέματα χρῆζοντα ἀναποφεύκτως καθορισμοῦ, οὐ ἐλλείποντος νὰ δημιουργηθῆ σύγχυσις ἐπικίνδυνος, δυναμένη νὰ ὀδηγήσῃ εἰς τὴν πλάνην ἢ εἰς ἀταξίαν ἐν τῇ κοινωνικῇ καὶ ἐκκλησιαστικῇ ζωῇ. Τὰ θέματα ταῦτα εἶναι δογματικῆς ἢ κανονικῆς φύσεως. Βασικὰ δογματικὰ θέματα, ἅτινα ἀπασχόλησαν ἐντόνως τὴν Ἐκκλησίαν κατὰ τὸ παρελθὸν καὶ δὲν ἐλύθησαν εἰσέτι δι' οἰκουμενικῆς Συνόδου, εἶναι τὸ τοῦ πρωτείου καὶ ἀλαθῆτου τοῦ Πάπα, τοῦ Filioque καὶ ἄλλα συναφῆ, ἀναγόμενα κυρίως εἰς τὴν ἐκκλησιολογίαν. Ἀνωτέρω ἐπεσημάνθησαν αἱ σχεδὸν ἀνυπερβλητοὶ δυσκολίαι, ἐνώπιον τῶν ὁποίων θὰ εὐρεθῆ ἡ Σύνοδος, ἐὰν θεωρήσῃ ὅτι σκοπὸς τῆς συγκλήσεως αὐτῆς εἶναι νὰ ἀσχοληθῆ περὶ τοιαῦτα δογματικὰ θέματα καὶ νὰ ἐκθέσῃ ὄρους, τοῦθ' ὅπερ

ΕΠΙΣΗΜΕΙΩΣΙΣ ΕΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ

ΠΕΡΙ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΝ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

Προσφάτως είδε τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος ('Εκκλησία 53 (1976) 133-134, 167-168, 191-193 καὶ 240-243) μελέτη διαπρεποῦς ἱστοριοδίφου καὶ ἀρχαιοδίφου Ἱεράρχου, τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου πρ. Λήμνου κ. Βασιλείου, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀρχιερεῖς τῶν Μητροπόλεων Βιζύης, Λαοδικείας, Σάρδεων καὶ Φιλαδελφείας», ἐν ᾗ ἀναγράφονται κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν ἀπ' ἀρχῆς μέχρι σήμερον τὰ ὀνόματα τῶν Ἀρχιερέων τῶν εἰρημένων Μητροπόλεων τοῦ Οἴκ. Πατριαρχείου «ὡς μικρὰ τις συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν αὐτῶν».

Ἐν τῇ μελέτῃ ταύτῃ προκειμένου περὶ τῶν Ἀρχιερέων τῆς Μητροπόλεως Λαοδικείας σημειοῦνται ἐπὶ λέξει τὰ ἀκόλουθα: «Ὑπὸ τὴν ιδιότητα δὲ τῶν τιτουλαρίων, κατὰ τοὺς ἐνεστῶτας τούτους καιροῦς, οἵτινες ἀνήκουν εἰς τὸ κλῆμα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως χρηματίσαντες μάλιστα κατ' ἐπανάληψιν καὶ Συνοδικοὶ τούτου συνέδρου εἶναι οἱ:

Δωρόθεος Γεωργιάδης 1927-1946 μετατεθεὶς εἰς τὴν Ἱ. Μητρόπολιν Πριγκηποννήσων (1946-1974) καὶ Μάξιμος Γεωργιάδης 1946».

διαφαίνεται ἐν τῷ καταλόγῳ. Ἀνεξαρτήτως τούτων, θέματα δογματικὰ συγκλονίζοντα τὴν ὀρθοδοξίαν, καὶ ὀδηγοῦντα τὸ ποιμνιον εἰς αἵρεσιν, ὡς κατὰ τὸ παρελθὸν τὸ τριαδικὸν ἢ τὸ χριστολογικὸν ἢ τὸ τῶν εἰκόνων, νομίζω ὅτι σήμερον δὲν ἀπασχολοῦν τὸ ὀρθόδοξον πλήρωμα, παρ' ὅλας τὰς τυχόν ἀντιθέτους γνώμας καὶ τὰ ὑποστηριζόμενα ὑπὸ ἐνίων θεολόγων, προτεινόντων θέματα πρὸς συζήτησιν ὑπὸ τῆς Συνόδου. Φρονῶ ὅτι, ἐὰν ἀπ' ἐναντίας ἢ Σύνοδος περιορισθῇ εἰς τοὺς κανόνας, τὸ ἔργον τῆς θά εἶναι πλέον βατὸν καὶ σύμφωνον πρὸς τὰς ἀνάγκας, ἀλλὰ καὶ τὰς δυνατότητας τῆς ἐποχῆς.

Ὑπὸ τὸ ὡς ἄνω πρῖσμα χωροῦμεν ἤδη εἰς τὴν ἐξέτασιν ἐκάστου ἐπὶ μέρους θέματος τοῦ καταλόγου.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΝΤ. ΓΑΛΙΤΗΣ

Κοσμητῶρ Θεολ. Σχολῆς Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Εἰς τὰ ὡς ἄνω σημειούμενα ἐπιτραπήτω μοι ὅπως ἐπισημειώσω τὰ ἐξῆς: Ὁ Μητροπολίτης Λαοδικείας Δωρόθεος ἐξελέγη μὲν κατὰ τὸ ἔτος 1927 ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἴκ. Πατριαρχείου ὡς τιτουλάριος Μητροπολίτης ἐπὶ τῷ ψιλῷ τίτλῳ τῆς πάλαι ποτε διαλαμψάσης Μητροπόλεως Λαοδικείας, τὸ ἐπόμενον ὁμῶς ἔτος (1928), διὰ συνοδικῆς ἀποφάσεως, ἀνυψώθη μετὰ τῶν ἕως τότε τιτουλαρίων Μητροπολιτῶν Θεοδωρουπόλεως Λεοντίου, Εἰρηνουπόλεως Κωνσταντίνου, Χριστουπόλεως Μελετίου, Σταυρουπόλεως Ἰωακείμ καὶ Μύρων Πολυκάρπου εἰς τὴν τάξιν τῶν ἐνεργείων Μητροπολιτῶν, δι' ἀναγραφῆς αὐτῶν «εἰς τὸ Συνταγματικὸν τῶν ἐνεργείων Μητροπολιτῶν τοῦ Θρόνου, τηρουμένης ὡς πρὸς τούτους τῆς σειρᾶς τῶν πρεσβείων τῆς χειροτονίας»¹. Κενωθείσης δὲ κατὰ τὸ ἔτος 1946 τῆς Μητροπόλεως Λαοδικείας, ἡ Μητρόπολις αὕτη, θεωρηθεῖσα ὡς χηρεύουσα ἐν ἐνεργείᾳ Μητρόπολις, ἐπληρώθη συμφώνως πρὸς τὴν προβλεπομένην σχετικὴν διαδικασίαν πληρώσεως ἐν ἐνεργείᾳ Μητροπόλεως, ὡς ἐμφαίνεται καὶ ἐκ τοῦ σκεπτικοῦ τοῦ καταρτισθέντος Ὑπομνήματος ἐκλογῆς, ἐν ᾧ σημειοῦται ὅτι ἡ ἐκλογὴ αὕτη ἐγένετο πρὸς πληρωσιν «τῆς Ἁγιοτάτης Μητροπόλεως Λαοδικείας ἀπροστατεύτου διαμεινάσης, ἅτε δὴ τοῦ ἐν αὐτῷ ἀρχιερατεύοντος κυρίου Δωροθέου μετατεθέντος εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Πριγκηποννήσων...»². Ὁ ἐκ τῆς ἐκλογῆς ταύτης ἀναδειχθεὶς Μητροπολίτης Λαοδικείας Μάξιμος ἐθεωρήθη πάντοτε ὡς ἐν ἐνεργείᾳ Μητροπολίτης, οὐδεμιᾶς ἀμφισβητήσεως ἐγεγρηθείσης.

Ταῦτα χάριν τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας. Πρβλ. καὶ ἡμετέραν σχετικὴν μελέτην ὑπὸ τὸν τίτλον «Αἱ ἐν Τουρκίᾳ Μητροπόλεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου κατὰ τὴν διαρρέουσαν 50ετίαν 1923-1973»³.

† Ὁ Σουηδίας ΠΑΥΛΟΣ

1. Κώδιξ Διοικ. Πρακτ. 1928, σελ. 298,1.
2. Πατριαρχικὸς Κώδιξ Ὑπομνημάτων 1923-1970, σελ. 158.
3. Ἐκκλησιαστικὸς Φάρος 57 (1975) 80-87.

ΤΟ ΤΡΙΠΤΥΧΟΝ ΤΟΥ ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Εἰσαγωγή.

Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀνεκάθεν ἐνδιαφέρει καὶ ἀπασχολεῖ ἰδιαζόντως τὸν ἄνθρωπον ἐπάνω εἰς τὴν γῆν εἶναι, τὸ πῶς θὰ ἐπανεύρη τὸν ἀπαλεσθέντα παράδεισον». Ἀδιάφορον, ἐὰν ὁ ἕνας τὸν περιορίζῃ μόνον εἰς τὴν γῆν, ἐνῶ ὁ ἄλλος τὸν τοποθετεῖ καὶ εἰς αὐτὴν καὶ εἰς τὴν «ἄλλην ζωὴν», ἢ ἐὰν ἄλλον τρόπον χρησιμοποιῇ ὁ πρῶτος καὶ ἄλλον ὁ δεύτερος, διὰ νὰ τὸν ἀνακαλύψῃ καὶ νὰ τὸν κατακτήσῃ. Πάντως ὅλοι, ὡς εἶναι φυσικόν, ἐπιθυμοῦν νὰ χρησιμοποιοῦσιν τὸν καλύτερον τρόπον, τὸν ὀρθότερον, τὸν ἀληθῆ καὶ ἀσφαλῆ. Καὶ ὅμως ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ γνωρίζῃ πάντοτε ποῖος εἶναι αὐτὸς ὁ ὀρθὸς τρόπος, ὁ ἀσφαλῆς δρόμος, πὺ δὴ γαίῃ ὅπως δὴποτε εἰς τὸν ἀναζητούμενον παράδεισον· καὶ δι' αὐτὸ συνήθως περιπλανᾶται, ἕως ὅτου τὸν ἀνεύρη καὶ εἰσέλθῃ εἰς αὐτόν.

Τὸ ἴδιον πρᾶγμα ἀναμφιβόλως ἀπασχολεῖ καὶ τὸν σημερινὸν νέον ἄνθρωπον (τὸ παιδί, τὸν ἔφηβον), τὸ πῶς δηλαδὴ θὰ καταστῇ ἐπιτυχημένος, πῶς θὰ γίνῃ εὐτυχημένος, πῶς θὰ εἶναι καὶ θὰ μείνῃ διὰ πάντα ζωντανὸς καὶ χαρούμενος. Καὶ διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἀπευθύνεται καὶ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ δι' αὐτὸ «πηγαίνει» καὶ εἰς τὸ Κατηχητικὸν Σχολεῖον, ὅταν βεβαίως πηγαίνῃ. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ὀφείλομεν εὐθὺς ἀμέσως νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ὁ νέος ἄνθρωπος, ὁ ἀπευθυνόμενος καὶ στρεφόμενος πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν Μίαν, Ἁγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν, τοῦλάχιστον ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν τοῦ τόπου ἀναζητήσεως τῶν ἀνωτέρω ἀγαθῶν (τοῦ «παραδείσου»), ἔχει ὑπὲρ ἑαυτοῦ μίαν ἐξαιρετικὴν ἐπιτυχίαν, ἔχει ἕνα ἀσύνηθες καὶ ἀνεκτιμήτου¹ ἀξίας πλεονέκτημα. Διότι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν αὐτὴν εὐρίσκεται ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ ὁποῖος ἔχει διαβεβαίωσει περὶ ἑαυτοῦ, ὅτι εἶναι «ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ» (Ἰω. 14,6). Πρβλ. καὶ τὴν ἄλλην μαρτυρίαν τοῦ Εὐαγγελίου:

1. Ἀκριβῶς, ἐπειδὴ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐκτιμηθῇ, νὰ μετρηθῇ μὲ τὰ ἀνθρώπινα κριτήρια καὶ μέτρα ἢ δωρεὰ αὐτῆ τοῦ Θεοῦ, τ.ἔ., ἡ ὑπαρξίς τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τοῦτο καὶ δὲν «ἐκτιμᾶται» ὑπὸ πολλῶν ἀνθρώπων, ὅπως πρέπει.

«Ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο».

Θὰ ἔλεγε τις κατὰ κάποιον τρόπον, ὅτι μέχρι τοῦ σημείου τούτου, διὰ τῆς ἐκλογῆς ταύτης, ἢ εὐθύνῃ τοῦ νέου, τοῦ παιδιοῦ (ὡς καὶ τῶν γονέων αὐτοῦ) μετατίθεται, ἢ τοῦλάχιστον περιορίζεται, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ καὶ πέρα ἀρχίζει ἢ συνεχίζεται ἢ εὐθύνῃ τῆς Ἐκκλησίας, τῆς ποιμαίνουσας καὶ διδασκούσας Ἐκκλησίας, τοῦ Κατηχητικοῦ, τοῦ Κατηχητοῦ. Καὶ τοῦτο, διότι τίθεται ἀμείλικτον τὸ ἐρώτημα: Δίδουν οἱ ἀνωτέρω παράγοντες εἰς τὸν νέον ἄνθρωπον αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἔχουν καθῆκον νὰ δώσουν, τὸν πραγματικὸν τ.ἔ. Χριστόν, «τὸν Θεὸν τὸν ἀληθινόν», ἀνόθευτον καὶ ἀμιγῆ ἀπὸ ἀνθρωπίνους προσμίξεις, ἀπὸ προσωπικὰ ἐλατήρια, ἀπὸ ἰδιοτελεῖ συμπερόντα, ἀπὸ ἰδικὰς τῶν θεωρίας, διδασκαλίας, ἐπιδιώξεις καὶ φιλοδοξίας; Διότι ἐὰν δὲν συμβαίῃ αὐτό, τότε τὸν παραπλανοῦν, δὲν τοῦ δείχνουν τὸν ἀληθινὸν Χριστόν. Τότε δὲν τοῦ δείχνουν οὔτε τὴν ὀρθὴν ὁδόν, οὔτε τὴν ἀλήθειαν, οὔτε τὴν ζωὴν. Τὸν ἐξαπατοῦν, καὶ οὕτω κινδυνεύει οὗτος νὰ χάσῃ καὶ αὐτὴν καὶ τὴν ἄλλην ζωὴν. Καὶ ὡς εἶναι ἐπόμενον, συγχρόνως κινδυνεύουν νὰ χάσουν καὶ οἱ ἐν λόγῳ παράγοντες τὴν ζωὴν, τόσον αὐτὴν, ὅσον καὶ τὴν ἄλλην. Ἡ εὐθύνῃ τῶν λοιπῶν εἶναι μεγάλη, τεραστία.

Α'.

Διὰ τῶν ἀνωτέρω γραμμῶν ὑποδεικνύεται, ὅτι τὸ μέγα πρόβλημα τοῦ Κατηχητικοῦ ἔργου καὶ τῆς εὐθύνῃς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡγεσίας συνίσταται εἰς τὸ τί προσφέρει εἰς τὸν νέον, εἰς τὸν Κατηχούμενον καὶ εἰς τὸ πῶς τοῦ τὸ προσφέρει, ὥστε νὰ ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς ἀνωτέρω προϋποθέσεις καὶ ἀπαιτήσεις. Τὸ πρόβλημα ἐντοπίζεται τουτέστιν εἰς τὸ περιεχόμενον τῆς Κατηχήσεως καὶ εἰς τὴν μέθοδον προσφορᾶς αὐτοῦ. Ἐνταῦθα καὶ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὀφείλομεν νὰ δηλώσωμεν, ὅτι δὲν πρόκειται νὰ κάμωμεν σαφῆ διάκρισιν καὶ διαχωρισμὸν μεταξὺ περιεχομένου τῆς Κατηχήσεως καὶ μεθόδου αὐτῆς, διότι ἰδίως εἰς τὸν Χριστιανισμὸν δὲν πρόκειται περὶ δύο σαφῶς διαφορετικῶν πραγμάτων ἀσχέτων μεταξὺ τῶν.

Κατά την ὀρθόδοξον ἀντίληψιν, ὡς ἄλλωστε τοῦτο διεκήρυξε πρῶτος ὁ ἴδιος ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ἐν τελικῇ ἀναλύσει περιεχόμενον καὶ μέθοδος, «ἀλήθεια καὶ ὁδός», συσχετίζονται ἀπολύτως, εἶναι ἀλληλένδετα. Δὲν εἶπεν ὁ ἴδιος ὁ Θεάνθρωπος Κύριος «Ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια;» Πρβλ. καὶ τὴν σχετικὴν ἀποψιν τοῦ Καθηγητοῦ π. Ἰουστίνου Πόποβιτς: «Ἡ Θεανθρωπίνη ἀλήθεια τοῦ Χριστιανισμοῦ δύναται νὰ διαφυλαχθῇ μόνον διὰ τῆς Θεανθρωπίνης μεθοδολογίας τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ὁ Κύριος Ἰησοῦς εἶναι ἡ Ἀλήθεια καὶ ἡ Ὁδός. Ἐὰν ἀπομακρυνθῇ τις ἀπὸ τὴν Θεανθρωπίνην μεθοδολογίαν, ἀναγκαιῶς ἀπομακρύνεται καὶ ἀπὸ τὴν Θεανθρωπίνην ἀλήθειαν, ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὸν Θεάνθρωπον Χριστόν»². Ἐπομένως τὸ πρόβλημα τοῦ περιεχομένου καὶ τῆς μεθόδου τῆς Κατηχήσεως μετὰ τὰ ἀνωτέρω δύναται κάλλιστα νὰ συνοψισθῇ εἰς τὸ ἑξῆς: Εἰς τὴν ἀνόθευτον προσφορὰν τῆς ἀληθείας, τοῦ ἀληθινοῦ Χριστοῦ, τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ.

Καὶ λοιπόν, διὰ νὰ ἐπιτευχθῇ αὐτό, τουτέστιν διὰ νὰ δώσωμεν τὸν ἀληθινὸν Χριστὸν εἰς τὸν νέον, ὀφείλομεν νὰ μεταδώσωμεν εἰς αὐτὸν ἐπακριβῶς ὅ,τι ἡ Μία, Ἁγία, Καθολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, ἦτοι ἡ ἀληθὴς Ἐκκλησία, ἔχει διδάξει ἀθροιστικῶς καὶ ἀλαθῆτως περὶ Αὐτοῦ. Καὶ εἶναι τοῦτο ἀπαραίτητον, διότι ἡ Ἐκκλησία αὕτη ἔχει κεφαλὴν τῆς τὸν Χριστὸν (πρβλ. Ἐφεσ. 1,22 καὶ 4,15-16, ὡς καὶ 5,23) καὶ αὕτη ἡ Ἐκκλησία εἶναι «στῦλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας» (Α΄ Τιμ. 3,15). Οὐδὲν ἄλλο καθίδρυμα, οὐδεμία ἄλλη ἐξουσία, ὁμάδα ἢ προσωπικότης μόνη καὶ ἀφ' ἑαυτῆς δύναται νὰ προσφέρῃ ἀθροιστικῶς καὶ ἀλαθῆτως τὴν ἀλήθειαν»³. Ἐνταῦθα ὀφείλομεν νὰ σημειώσωμεν καὶ τὸ ἑξῆς: Ἐπειδὴ δὲν εἶναι δυνατόν μέσα εἰς ὀλίγας ὥρας νὰ μεταδώσωμεν διὰ τῆς Κατηχητικῆς διδασκαλίας εἰς τὸν νέον ὅλας τὰς ἀληθείας, τὰς ἀναφερομένας εἰς αὐτὴν καὶ τὴν ἄλλην ζωὴν, ὀφείλομεν νὰ τοῦ διδάξωμεν συγχρόνως πῶς θὰ συνεχίσῃ καὶ μετὰ τὴν ἀποφοίτησίν του ἐκ τοῦ Κατηχητικοῦ, ἄνευ δηλονότι τῆς βοηθείας τοῦ Κατηχητοῦ, νὰ ἀναζητῇ καὶ νὰ εὐρίσκῃ τὴν ἀλήθειαν εἰς αὐτὴν τὴν Ἐκκλησίαν.

2. Ἰουστίνου Πόποβιτς (Μτφρ. Ἀθαν. Γιέβτιτς), Ἄνθρωπος καὶ Θεάνθρωπος, Ἔκδ. Β', Ἀθήναι 1970, σελ. 125.

3. Οὔτε ὀλόκληρος τοπικὴ σύνοδος ἱεραρχῶν, οὔτε ὁ Πάπας εἶναι ἀλάθητοι.

Καὶ περισσότερο συγκεκριμένως, ὀφείλομεν νὰ τὸν πληροφορήσωμεν, πῶς θὰ διακρίνητ ἡν ἀληθῆ Ἐκκλησίαν ἀπὸ τῶν ποικιλιωμένων αἵρέσεων, διὰ νὰ εὐρίσκῃ καὶ νὰ γνωρίζῃ τὸν ἀληθινὸν Χριστὸν καὶ νὰ λαμβάνῃ τὴν ὀρθὴν ἀπάντησιν εἰς τὰ φλέγοντα αὐτὸν ἐρωτήματα καὶ προβλήματα. (Οὕτω, σημειωθῆτω, ἀποφεύγεται καὶ ὁ κίνδυνος τῆς προσωπικῆς προσκολλήσεως τοῦ κατηχομένου εἰς τὸν Κατηχητὴν, τῆς προσωπολατρίας, ἐνῶ συγχρόνως βοηθοῦμεν αὐτὸν νὰ ἀναπτυχθῇ εἰς ἐλευθέραν καὶ ὀλοκληρωμένην προσωπικότητα).

Συμφώνως, λοιπόν, πρὸς τὰ ἀνωτέρω θὰ πρέπει ὁ νέος: Πρῶτον νὰ πληροφορηθῇ τὰ περὶ τοῦ Χριστοῦ (Χριστολογία) καὶ δευτέρον ἢ μᾶλλον ταυτοχρόνως νὰ τοῦ διδάξωμεν τὰ περὶ τῆς Ἐκκλησίας (Ἐκκλησιολογία).

α) Βεβαίως, διὰ νὰ κατηχήσωμεν τὸν νέον εἰς τὴν Χριστολογία, θὰ πρέπει νὰ τὸν κατηχήσωμεν ὅπωςδήποτε καὶ εἰς τὴν Τριαδολογία, νὰ τοῦ μεταδώσωμεν, ὅσον εἶναι δυνατόν σαφεστέραν καὶ ἀκριβεστέραν, τὴν περὶ Ἁγίας Τριάδος διδασκαλίαν τῆς Ἁγίας Γραφῆς τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ δογματικὴ αὕτη διδασκαλία θὰ εἶναι ἡ βάση τῆς ὀρθοδόξου διδασχῆς καὶ Κατηχήσεως, ἡ βάση τῆς διαπαιδαγωγήσεως, τοῦ φωτισμοῦ καὶ τοῦ ἁγιασμοῦ τοῦ νέου. «Τὰ γὰρ ὀρθὰ δόγματα, περὶ Θεοῦ λεγόμενα, ἀγιάζει τὴν ψυχὴν»⁴, λέγει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. Τοῦτο ἐπικυροῦν καὶ οἱ λόγοι τοῦ Κυρίου εἰς τὴν Ἀρχιερατικὴν πρὸς τὸν Πατέρα Αὐτοῦ προσευχὴν: «Ἁγιάσον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ· ὁ λόγος ὁ Σὸς ἀληθείᾳ ἐστίν» (Ἰω. 17,17).

β) Τὴν Ἐκκλησιολογία θὰ διδάξωμεν εἰς τὸν νέον τῇ βοηθείᾳ καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας. Θὰ παρακολουθήσωμεν δηλ. τὴν ἴδρυσιν καὶ τὴν ἐξέλιξιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ πῶς αὕτη ἐδίδαξε καὶ ἔδρασεν ἐντὸς τῆς Ἱστορίας (Σύνοδοι, ἅγιοι κ.τ.λ.) τῇ βοηθείᾳ καὶ καθοδηγήσει τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καὶ πῶς τοῦτο ὠδήγησεν καὶ ὠδηγεῖ αὐτὴν εἰς τὴν ἀλήθειαν, βάσει καὶ τοῦ Ἰω. 16,13: «Ὅταν δὲ ἔλθῃ Ἐκεῖνος, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὠδηγήσει ὑμᾶς εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν».

Περαιτέρω θὰ διδάξωμεν εἰς αὐτὸν πῶς θὰ ζῆσῃ καὶ πῶς θὰ μείνῃ μέσα εἰς αὐτὴν τὴν Ἐκκλησίαν.

4. Ἰω. Χρυσόστομος, Ὑπόμνημα εἰς τὸν Ἅγιον Ἰωάννην τὸν Ἀπόστολον καὶ Ἐθαγγελιστὴν, Ρ.Γ. 59, 443.

Π Ρ Ο Σ Θ Η Κ Α Ι

ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΟΥΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΥΣ

ΤΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛ. ΒΙΖΥΗΣ, ΛΑΟΔΙΚΕΙΑΣ ΚΑΙ ΣΑΡΔΕΩΝ

1. Εἰς τὸ Περιοδικὸν «Ἐκκλησία»¹, ἐδημοσιεύθη ἱστορικὴ μελέτη τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου πρ. Λήμνου κ. Βασιλείου Γ. Ἀτέση, φέρουσα τὸν τίτλον: «Ἀρχιερεῖς τῶν Μητροπόλεων Βιζύης, Λαοδικείας, Σάρδεων καὶ Φιλαδελφείας»².

1. Ἐπίσημον Δελτίον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον. Διευθυντῆς Κωνσταντῖνος Γ. Μπόννης, Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Ἀθήναι.

2. Τόμος ΝΓ' (1976), σελ. 133-134, 167-168, 191-193. Καὶ Ἀνάτυπον, Ἀθήναι 1976, σελ. 24.

Τὴν ἐν λόγῳ δημοσιευθεῖσαν μελέτην ὁ Σεβ., ὡς ὁ ἴδιος δηλοῖ ἐν τῷ Προλόγῳ ταύτης, ἔγραψεν ἀσχολούμενος περὶ τὴν σύνταξιν ἐργασίας ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἀρχιερεῖς-ἀδελφοὶ τῆς ἐν Πάτμῳ Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου» ἀπὸ τοῦ 1550 καὶ ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν ὁποίων τινὲς διεκυβέρνησαν πνευματικῶς τὰς Ἱερὰς Μητροπόλεις Βιζύης, Λαοδικείας, Σάρδεων καὶ Φιλαδελφείας»³. Περιήλθον ὅμως εἰς τὴν ἀντίληψιν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ

3. Ἀτέση Βασιλείου Γ., Μητροπολίτου πρ. Λήμνου, Ἀρχιερεῖς τῶν Μητροπόλεων Βιζύης, Λαοδικείας, Σάρδεων καὶ Φιλαδελφείας, Ἀθήναι 1976, σελ. 3.

Πῶς θὰ οἰκοδομηθῆ καὶ θὰ οἰκοδομήσῃ ἐντὸς Αὐτῆς, πῶς θὰ συνεχίσῃ τὴν Ἱστορίαν Αὐτῆς, διὰ τὴν κατὰ τὸ δυνατόν γνῶσιν, ἐμπέδωσιν, ἐπικράτησιν καὶ διάδοσιν τῆς ἀληθείας εἰς ὅλον τὸν κόσμον.

Περὶ τὸν εἶναι νὰ λεχθῆ, ὅτι διὰ τὴν ἐπιτυχίαν αὐτῆς τῆς συσσωματώσεως τοῦ νέου εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἢ ὅπερ τὸ αὐτό, εἰς τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν γνῶσιν τῆς ἀληθείας, ἀπαραίτητος καθίσταται ἡ συμμετοχὴ αὐτοῦ εἰς τὰ μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας. Ἀναφέρομεν ἐνδεικτικῶς χωρία τινὰ διὰ τὴν ἐπικύρωσιν τούτου: α) «Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε Χριστὸν ἐνεδύσασθε» (Γαλ. 3, 27), β) «Μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας» (Β' Τιμ. 2,25) καὶ γ) «Ὁ τρώγων μου τὴν Σάρκα καὶ πίνων μου τὸ Αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει κἀγὼ ἐν αὐτῷ» (Ἰω. 6,56). Διὰ τοῦτο τὰ μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας δὲν θὰ διδάζωμεν εἰς αὐτὸν μόνον θεωρητικῶς, ἀλλὰ καὶ θὰ τὸν βοηθήσωμεν νὰ συμμετέχῃ ἐνεργῶς εἰς αὐτά⁵. Οὕτω θὰ βιοῖ τὸ μυστήριον τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ γενικώτερον τῆς Ἐκκλησίας. Καὶ δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν, ὅτι ἡ βίωσις τῆς ἀληθείας εἶναι καὶ ἡ καλύτερα μέθοδος προσοικειώ-

σεως καὶ ἐμπεδώσεως αὐτῆς. Εἶναι δὲ ἀπαραίτητος ἡ συμμετοχὴ εἰς τὰ μυστήρια, ὡς καὶ ἡ διὰ τῆς προσευχῆς γενικώτερον ἐπικοινωνία μετὰ τοῦ Θεοῦ, διότι ἡ ἀνακάλυψις τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡς μορφωτικοῦ περιεχομένου τῆς ἐν Χριστῷ Ἀγωγῆς, δὲν συνιστᾷ εὐκόλον καὶ ἀνθρωπίνην ἐνέργειαν, ἀλλὰ προϋποθέτει προσωπικὴν ἀποκάλυψιν τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸν ἄνθρωπον διὰ τοῦ Σώματός Του, τῆς Ἐκκλησίας καὶ κατόπιν φωτισμοῦ καὶ ἐλλάμψεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Κατηγορηματικὸς εἶναι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ: «Χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν» (Ἰω. 15,5).

Ἐπίσης εἶναι δυνατόν νὰ τονισθοῦν τὰ ὠφέλη ἐκ τῆς γνώσεως καὶ προσοικειώσεως τῆς ἀληθείας. Ἦδη ἀνεφέρθη προηγουμένως ὁ αὐθεντικὸς λόγος τοῦ Κυρίου: «Ἁγιάσον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ» (Ἰω. 17,17). Ἄλλ' ἐκτὸς τοῦ ἁγιασμοῦ ἔχομεν καὶ ἕτερον θετικὸν ἀποτέλεσμα. Λέγει ὁ αὐτὸς λόγος τοῦ Θεοῦ: «Γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς» (Ἰω. 8,32)⁶. Ὁ ἁγιασμός, λοιπόν, καὶ ἡ ἐλευθερία εἶναι τὰ ἀναμφισβήτητα ὠφέλη ἐκ τῆς γνώσεως τῆς Ἀληθείας. Ἐν συνεχείᾳ δὲ θὰ ἴδωμεν καὶ ἄλλα.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Ι. ΜΠΟΥΜΗΣ Δρ. Θ.

5. Πρβλ. Εὐαγ. Θεοδώρου, Μαθήματα Κατηχητικῆς, ἢ Χριστιανικῆς Παιδαγωγικῆς, Ἐν Ἀθήναις 1975, σελ. 310 ἐξ.

6. Πρβλ. Παν. Τρεμπέλα, Κατηχητικῆ, ἢ Ἱστορία καὶ θεωρία τῆς Κατηχήσεως, Ἀθήναι 1931, σελ. 173.

ιστορικού Σεβ. κ. Βασιλείου Γ. Ἀτέση, και ὄνόματα ἄλλων ἀρχιερέων τῶν ἐπαρχιῶν τούτων, οἱ ὅποιοι δὲν ἀνήκον εἰς τὴν ἀδελφότητα τῆς παλαιφάτου Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τῆς ἐν τῇ νήσῳ Πάτμῳ καὶ διὰ τοῦτο, σημειοῖ περαιτέρω ὁ Σεβ., «ἤχθον εἰς τὴν ἀπόφασιν ἵνα ἀνατρέξω εἰς προσιτὰς δι' ἐμὲ πηγὰς, ἐκ τῶν ὁποίων ἠρύσθην πληροφορίας περὶ αὐτῶν»⁴, τὰς ὁποίας καὶ παραθέτει χρονολογικῶς καταχωρῶν τὰ ὄνόματα τῶν ἀρχιερατευσάντων εἰς τὰς ἐν λόγῳ ἐκκλησιαστικὰς ἐπαρχίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπ' ἀρχῆς μέχρι σήμερον ὡς μικρὰν τινα συμβολὴν εἰς τὴν ἱστορίαν αὐτῶν»⁵.

Τὴν ἀνωτέρω ἱστορικὴν μελέτην τοῦ ὁ Σεβ. εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ ἀποστείλῃ καὶ εἰς τὸν ὑποσημειούμενον, δι' ὃ καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης ἐκφράζω πρὸς τὸν Σεβ. εὐλαβῶς τὰς θερμὰς καὶ ἀπὸ καρδίας εὐχαριστίας μου. Ἐμελέτησα τὴν ἐν λόγῳ ἐργασίαν τοῦ Σεβ. καὶ σημειῶ ὅτι ὁ ἀκάματος ἐκκλησιαστικὸς ἱστορικὸς Σεβασμιώτατος πρ. Λήμνου κ. Βασίλειος Γ. Ἀτέσης διὰ τῆς δημοσιεύσεως ταύτης συνέβαλεν τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἐπισκοπικὴν ἱστορίαν τῶν Μητροπόλεων Βιζύης, Λαοδικείας, Σάρδεων καὶ Φιλαδελφείας.

2. Εἰς τοὺς ὑπὸ τοῦ Σεβ. πρ. Λήμνου κ. Βασίλειου Γ. Ἀτέσης δημοσιευθέντας ἐπισκοπικοὺς καταλόγους τῶν ὡς ἄνω Μητροπόλεων, ἐπιθυμῶ, ὡς μικρὰν συμβολὴν εἰς τὴν ἐπισκοπικὴν ἱστορίαν αὐτῶν, νὰ προσθέσω τὰ ἀκόλουθα.

Εἰς τὸ Βιβλίον τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου ἀναφέρεται ὁ Ἄγγελος (= Ἐπίσκοπος) τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Ἐκκλησίας: «καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Ἐκκλησίας γράψον...»⁶.

Ἐτέρα πληροφορία ἐκ τοῦ «συναξαρίου» τοῦ μάρτυρος «πρεσβυτέρου» τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Ἐκκλησίας Ἀρτέμωνος⁷ (ἡ μνήμη του ἐορτάζεται τὴν

24ην Ὀκτωβρίου) ἀναφέρει ὅτι, κατὰ τὰ ἔτη τῆς βασιλείας τοῦ Ρωμαίου αὐτοκράτορος Διοκλητιανοῦ (284 - 304), ἔζη ἐν τῇ πόλει τῆς Λαοδικείας ὁ Ἐπίσκοπος αὐτῆς Σισίνιος, ὅστις ὁμοῦ μετὰ τοῦ μάρτυρος Ἀρτέμωνος καὶ τινῶν χριστιανῶν τῆς Λαοδικείας εἰσῆλθεν νύκτα εἰς τὸν ναὸν τῆς θεᾶς Ἀρτέμιδος καὶ κατέστρεψαν τὰ ἐν αὐτῷ εἶδωλα.

3. Κατὰ τὴν ἐν Ρώμῃ παραμονὴν μου (1972-1973), ἔνθα μετέβην διὰ μεταπτυχιακὰς σπουδὰς εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν εἰς τὸ «Pontificium Institutum Orientalium Studiorum» καὶ ἐν «exercitationes practicae» ἠσχολήθην ὑπὸ τὴν καθοδήγησιν τοῦ καθηγητοῦ π. Pelopidas Stephanou⁸ μετὰ τὸν ἔλεγχον καὶ τὴν σύγκρισιν τῶν ὑπογραφῶν τῶν ἐπισκόπων, οἵτινες μετέσχον εἰς τὴν κατὰ τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἁγίου Φωτίου συγκροτηθεῖσαν σύνοδον κατὰ τὸ ἔτος 869 ἐν Κωνσταντινουπόλει, βάσει τῶν «Πρακτικῶν» τῆς συνόδου ταύτης τῶν διασωθέντων ὑπὸ Ἀναστασίου τοῦ Βιβλιοθηκαρίου⁹ καὶ εἰδικώτερον μετὰ τὸν ἔλεγχον καὶ τὴν σύγκρισιν τῶν ὑπογραφῶν τῶν παρευρεθέντων ἐπισκόπων εἰς τὰς συνεδρίας τῆς ἐν λόγῳ συνόδου ΣΤ — Γ¹⁰.

Κατὰ τὸν ἔλεγχον τοῦτων τῶν ὀνομάτων τῶν ἐπισκόπων τῶν παραστάντων ὡς συνοδικῶν συνόδων ἐν τῇ ἐν λόγῳ συνόδῳ τοῦ 869, ἀνεῦρον μετὰ τὸν λαβόντα μέρος ὡς συνοδικοῦ συνέδρου καὶ τὸν Μητροπολίτην Λαοδικείας Σισίνιον, ὅστις παρεκάθησεν εἰς τὴν Γ' συνεδρίαν αὐτῆς¹¹ καὶ ὑπέγραψε καὶ τὰ «Πρακτικὰ» αὐτῆς ὡς ἀκολούθως: «Sisinnius misericordia Dei metropolita Laodiceae omnia quae in sacra universali Synodo iudicata sunt et definta libenter suscipiens manu propria»¹².

4. Εἰς τὰ «Πρακτικὰ» τῆς Γερουσίας τῆς Βενετίας (Senato Terra - Filza No 54, ἔτος 1569 - 1570) ἀναφέρεται ὅτι τὴν 20ὴν Ἰανουαρίου 1570 ὁ διακεκρι-

4. Αὐτόθι.

5. Αὐτόθι.

6. Ἀποκ. γ', 14-22.

7. Εὐστρατιάδου Σωφρονίου, Μητροπολ. πρ. Λεοντοπόλεως, Ἁγιολόγιον τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἐκδοσις Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀθήναι 1935, σελ. 59. Ματθαίου Βίκτωρος, Ὁ Μέγας Συναξαριστὴς τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Τόμος Γ'. Μὴν Μάρτιος, Ἀθήναι 1960², σελ. 387-389. Δουκᾶκη Κωνσταντίνου Χρ., Ὁ Μέγας Συναξαριστὴς. Μὴν Μάρτιος. Τόμος 6ος, Ἀθήναι 1960², σελ. 233-235.

8. Acta Pontificii Instituti Orientalium Studiorum (Septembri 1972), Roma 1972, σελ. 46.

9. Mansi J., Sacrorum Conciliorum nova et amplissima Collectio, Vol. 16.

10. Mansi J., ἐνθ' ἀνωτ., στ. 81-82, 96-97, 134-135 143-144, καὶ 157-159.

11. Mansi J., 16, 158D, «Sisinnio Deo amabili metropolita Laodiceae».

12. Mansi J., 16, 191 B.

μένος λόγιος Ἱερεὺς Ἰωάννης Ναθαναήλ¹³ ὁ Κρής, υπέβαλε πρὸς τὴν ἐν λόγῳ Γερουσίαν τὴν ἀκόλουθον αἴτησιν ἐν τῇ ὁποίᾳ ἀναφέρεται τὸ ὄνομα Πέτρου Μητροπολίτου Λαοδικείας:

«Γαληνότητα Πρίγκιψ καὶ Ἐκλαμπρότατοι Κύριοι,

Ἐζήτησα ἐγὼ ὁ ταπεινόςτατος ὑπηρετὴς τῆς Ὑμετέρας Γαληνότητος Πατᾶ - Ἰωάννης Ναθαναήλ ἄδειαν ἵνα ἐκτυπώσω ἐλληνιστὶ τὰς ἐρμηνείας πὺ ἔγραψε διὰ τὰ Εὐαγγέλια ὁ Αἰδεσιμώτατος Ἐπίσκοπος Λαοδικείας Πέτρος καὶ ἐπειδὴ θέλω νὰ λάβω τὴν δικαίαν ἀμοιβὴν τῶν τόσων κόπων καὶ ἐξόδων πὺ ὑπέστην διὰ τὸ ἀξίειπαινον αὐτὸ ἔργον, εὐσεβάστως ἐκλιπαρῶ τὴν Ὑμετέραν Γαληνότητα νὰ εὐδοκίση νὰ μοὶ παραχωρήσῃ τὸ προνόμιον ἵνα ἐν διαστήματι εἴκοσι ἐτῶν νὰ μὴν ἔχη ἄλλος τις τὸ δικαίωμα ἐκτὸς ἐμοῦ ἢ ἀντιπροσώπου μου νὰ τὸ τυπώσῃ, ἐπὶ τῇ συνήθει πεινῆ. Γουυπειτὴς παρακαλῶ τὴν Ὑμετέραν Γαληνότητα νὰ ἀποδεχθῇ τὴν αἴτησίν μου»¹⁴.

Τὸ ὄνομα τοῦ Λαοδικείας Πέτρου ἀναφέρεται καὶ εἰς τὸ ἐγκριτικὸν «Ψήφισμα» τῆς Γερουσίας τὸ εἰς ἀπάντησιν τῆς ὡς ἄνω αἰτήσεως τοῦ Ἰωάννου Ναθαναήλ ἐκδοθῆν, καὶ τὸ ὁποῖον ἔχει ὡς ἀκολουθῶς:

«Νὰ παραχωρηθῇ εἰς τὸν ἡμέτερον πιστὸν Πατᾶ - Ἰωάννην Ναθαναήλ τὸν αἰτοῦντα τὸ δικαίωμα ὅπως οὐδεὶς ἄλλος πλὴν αὐτοῦ ἢ τοῦ ἀντιπροσώπου του δυνηθῇ κατὰ τὰ ἐπερχόμενα εἴκοσι ἔτη νὰ τυπώσῃ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἐπικρατείᾳ ἢ νὰ μεταφέρῃ πρὸς πώλησιν ἐκτυπούμενον ἔξω τὸ ἔργον πὺ περιέχει τὰς ἐρμηνείας τοῦ Ἐπισκόπου

13. Ὁ διακεκριμένος οὗτος κληρικὸς ὅστις εἶχεν τὸ ἀξίωμα τοῦ «οἰκονόμου» καὶ ἦτο «ἐπίτροπος» τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Ἱερεμίου, ἐχρημάτισεν ἐφημέριος τοῦ ἐν Βενετίᾳ Ὁρθοδόξου Ἑλληνικοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου κατὰ τὰ ἔτη 1566-1571. Περὶ αὐτοῦ βλ. Μέρτζιου Κ.Δ., Ὁκτὼ ἀδειαὶ διὰ τὴν ἐκτύπωσιν βιβλίων ἐν Βενετίᾳ (1559-1572), ἐν «Ἀθηνᾶ», τόμος ΞΘ' (1967), σελ. 173. Πρβλ. καὶ Legrand Émile, Bibliographie Hellenique ou description raisonnée des ouvrages publiés en Grec par des Grecs aux XVe et XVIe siècles. Tome Second, Paris 1885, σελ. 24, 201-205, 422-423. Tome quatrième, Paris 1906, σελ. 138-142, 154-161, 170-171, 178-179. Ἡλιοῦ Φιλίππου, Η., Προσθήκας στὴν Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία. Α'. Τὰ Βιβλιογραφικὰ κατάλοιπα τοῦ Ἐ. Legrand καὶ τοῦ Η. Pernot (1515-1799), Ἀθήνα 1973, σελ. 57-58, 61-62, 65.

14. Μέρτζιου Κ.Δ., ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 177 καὶ 178.

Λαοδικείας Πέτρου ἐπὶ τῶν Εὐαγγελίων¹⁵ ἐπὶ πεινῆ δουκάτων τριακοσίων διανεμητέων ὡς ἔπεται: ἐν τρίτον εἰς τὸν καταγγέλλοντα, ἐν τρίτον εἰς τὸν δικαστὴν πὺ θὰ κάμῃ τὴν ἐκτέλεσιν καὶ τὸ ἄλλο τρίτον εἰς τὸ ἡμέτερον Ναυπηγεῖον καὶ θὰ εἶναι οὗτος ὑποχρεωμένος νὰ τηρῇ τὰς διατάξεις τῶν νόμων πὺ κανονίζουσι τὰ τοῦ τύπου». Ἐψηφίσαν 129 ὑπέρ, 4 κατὰ καὶ 3 ἀπέσχον¹⁶.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καθίσταται φανερόν ὅτι κατὰ τὴν ὑπ' ὄψιν ἐποχὴν ἔζη ὁ συντάξας ἐρμηνείαν τῶν Εὐαγγελίων Μητροπολίτης Λαοδικείας Πέτρος.

Ἐτέρα πληροφορία ἀναφέρει ὅτι, κατὰ τὸ ἔτος 1678 «δαπάνη τοῦ Μητροπολίτου Λαοδικείας Γρηγορίου Βατοπεδινού, ἐξωγραφῆθη τὸ παρεκκλήσιον τῆς Παναγίας τῶν τεθλιμένων» τῆς ἐν Ἀθῶν Μονῆς Βατοπεδίου¹⁷ καὶ ὅτι

«Περὶ τὸ 1668 - 1670 ὁ ἐπίσκοπος Λαοδικείας Γρηγόριος μονάζων εἰς Ἅγιον Ὄρος καὶ δι' εἰς Βατοπέδιον, γράφει λειτουργίας κατὰ τὴν παλαιὰν παράδοσιν τῶν βιβλιογράφων»¹⁸.

5. Ἀσχολούμενος ἐπίσης μὲ τὴν ἱστορίαν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Σινᾶ, ἀνεῦρον τὴν ἀκόλουθον πληροφορίαν, ἀφορῶσαν εἰς δύο Μητροπολίτας τῆς Μητροπόλεως Σάρδεων: «1628 κατὰ Ὀκτώβριον. Μελέτιος ἱερομόναχος τῆς τοῦ Σιναίου Ὁρους μονῆς ἐκλέγεται μητροπολίτης Σάρδεων, ἀντι Λογγίνου θανόντος»¹⁹.

15. Ἡ ἐκδόσις τῆς ἐν λόγῳ ἐρμηνείας τῶν Εὐαγγελίων τοῦ Λαοδικείας Πέτρου φαίνεται ὅτι οὐδέποτε ἐγένετο διότι εἰς οὐδεμίαν βιβλιογραφίαν ἀναφέρεται. Ὁ Ἰωάννης Ναθαναήλ ἐπιμελεῖται πλείστον ἐκδόσεων λειτουργικῶν βιβλίων ἐν Βενετίᾳ τὰς ὁποίας βλ. ἐν Legrand Émile ἐνθ' ἄνωτ. Ἡλιοῦ Φιλίππου Η., ἐνθ' ἄνωτ., κ.λπ.

16. Μέρτζιου Κ.Δ., ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 177-178.

17. Γεδεῶν Μανουὴλ Ἰ., Ὁ Ἅθως. Ἀναμνήσεις—Ἐγγραφα—Σημειώσεις, Ἐν Κωνσταντινουπόλει, Ἐκ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου, ΑΩΠΕ' (1885), σελ. 167.

Σμυρνάκη Γερασίμου, Ἱερομόναχος, Τὸ Ἅγιον Ὄρος, Ἐν Ἀθήναις 1903, σελ. 435 καὶ 441. Μαμαλάκη Ἰωάννου Π., Τὸ Ἅγιον Ὄρος (Ἅθως) διὰ μέσου τῶν αἰῶνων, Θεσσαλονίκη 1971, σελ. 272.

18. Μαμαλάκη Ἰωάννου Π., ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 405.

19. Γεδεῶν Μανουὴλ Ἰω., Πατριαρχικαὶ Ἐφημερίδες. Εἰδήσεις ἐκ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας 1500-1912. Μέρος Πρῶτον 1500-1660, Ἐν Ἀθήναις 1936, σελ. 97.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

«Πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ κινδύνου».

Μετ' ἀνακουφίσεως ἔλαβον πάντες γνώσιν τῆς εὐστοχωτάτης ἀνακωνώσεως, ἣτις ἐγένετο ὑπὸ τῆς νέας Ἱεράς Συνόδου κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίαν αὐτῆς. Ὡς τονίζεται, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ἐν τῇ ἀνακωνώσει ταύτῃ, «ἡ Ἱερά Σύνοδος, συναισθανομένη τὴν κρισιμότητα τῶν καιρῶν διὰ τε τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Ἔθνος, ὑπόσχεται, ὅτι μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ θὰ καταβάλῃ πᾶσαν προσπάθειαν, ἵνα ἀνταποκριθῇ πρὸς τὰ αἰτήματα τῶν καιρῶν μας, καὶ μάλιστα πρὸς τὴν διακαῆ ἐπιθυμίαν τοῦ εὐσεβοῦς καὶ μαρτυρικοῦ

Γένους μας, ἵνα ἡ Ἐκκλησία ἀναδειχθῇ καὶ πάλιν, ὄχι μόνον ἐν λόγοις, ἀλλὰ καὶ ἐν πράξει, ἡ φιλόστοργος μήτηρ καὶ τροφὸς ὄλων τῶν Ἑλλήνων ἀσχέτως πολιτικῶν ἀντιλήψεων καὶ κατευθύνσεων. Πολλὰ τὰ ἐμπόδια καὶ μέγιστος ὁ κίνδυνος ἐκ τῆς διαρκοῦς φθορᾶς καὶ ἀλλοιώσεως τοῦ Χριστιανικοῦ φρονήματος λόγῳ τῆς δράσεως ποικίλων σκοτεινῶν δυνάμεων. Πρὸς ἀποτροπὴν δὲ τοῦ κινδύνου τούτου, ὁ ὁποῖος ἀπειλεῖ αὐτὴν ταύτην τὴν ὑπόστασιν τοῦ Ἔθνους, ἀρορήτως συνδεδεμένου μετὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἀπαιτοῦνται ριζικαὶ μεταβολαὶ ἐν τῷ ἐκκλησιαστικῷ ὄργανισμῳ».

Ὡσαύτως ἀνεῦρον καὶ πληροφορίαν περὶ ἐνὸς Μητροπολίτου τῆς Μητροπόλεως Βιζύης ὀνομαζομένου Δανιήλ καὶ ὑπογράφοντος τὸ «Ὑπόμνημα» ἐκλογῆς τοῦ Ἀλεξανδρείας Κυρίλλου Λουκάρεως εἰς Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως ἐν ἔτει 1621 «Νοεμβρίου δ'. Ἰνδικτιῶνος Δ'»²⁰.

6. Μὲ ὄλον τὸν προσήκοντα σεβασμὸν πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου πρ. Λήμνου κ. Βασιλείου Γ. Ἀτέση, θεωρῶ ὅτι συμβάλλω καὶ ἐγὼ μικρὸν, συμπληρῶν τοὺς ὑπὸ τοῦ Σεβ. δημοσιευθέντας καταλόγους τῶν Ἐπισκόπων τῶν Μητροπόλεων Βιζύης, Λαοδικείας καὶ Σάρδεων, προσθέτων εἰς αὐτοὺς ὡς ἀκολούθως καὶ κατὰ τὴν σειράν τοῦ Σεβ. κ. Βασιλείου Γ. Ἀτέση:

Α'. Μητρόπολις Βιζύης.

Δανιήλ, 1621, ὑπογράφων τὸ «Ὑπόμνημα Ἀλεξανδρείας Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως ἐπὶ τὸν

20. Δελικάνη Καλλινίκου, Ἀρχιμ., Τὰ ἐν τοῖς Κώδιξι τοῦ Πατριαρχικοῦ Ἀρχειοφυλακείου Σωζόμενα ἐπίσημα Ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα τὰ ἀφορῶντα εἰς τὰς σχέσεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου πρὸς τὰς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων καὶ Κύπρου (1575-1863), περισυλλεγέντα καὶ συναρμολογηθέντα κελεύσει τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Γ'. Τόμος Β', Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου 1904, σελ. 4. Ὑπὸ τοῦ Σεβ. πρ. Λήμνου κ. Βασιλείου Γ. Ἀτέση, ἐνθ' ἀνατ., σελ. 5, ἀναφέρεται κατὰ τὰ ἔτη «1616-1631 Ἄνθιμος Α'» μητροπολίτης Βιζύης. Πῶς παρεμβάλλεται ὁ Δανιήλ κατὰ τὸ 1621; Πρόκειται περὶ τοῦ μετὰ «Γρηγόριον Α' 1648» ἀναφερομένου ἀχρονολογήτως ὑπὸ τοῦ Σεβ. κ. Βασιλείου Γ. Ἀτέση «Δανιήλ Β' τοῦ καθαιρεθέντος»; Κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην Δανιήλ ὁ καθαιρεθεὶς πρέπει νὰ εἶναι Δανιήλ ὁ Γ'.

Οἰκουμενικὸν Θρόνον. Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ζρηθ'. Νοεμβρίου δ'. Ἰνδικτιῶνος Δ'».

Β'. Μητρόπολις Λαοδικείας.

Ἀνώνυμος, ὁ ἐν τῷ Βιβλίῳ τῆς Ἀποκαλύψεως τοῦ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου ὡς ἑβδομος «ἄγγελος τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Ἐκκλησίας» μνημονεύομενος, μετὰ τὸ 90 μ.Χ.

Σισίννιος Α', ζήσας κατὰ τὰ ἔτη τῆς Βασιλείας τοῦ ρωμαίου αὐτοκράτορος Διοκλητιανοῦ (284-304), ὁ τὰ ἐν τῷ ναῶ τῆς θεᾶς Ἀρτέμιδος ἐν Λαοδικείᾳ κρημνίσας εἶδωλα.

Σισίννιος Β', μετασχὼν εἰς τὴν Γ' συνεδρίαν καὶ ὑπογράφας τὰ «Πρακτικά» τῆς κατὰ τὸ ἔτος 869 ἐν Κωνσταντινουπόλει, κατὰ τοῦ Πατριάρχου Ἀγίου Φωτίου, συγκροτηθείσης συνόδου.

Πέτρος, 1570, συντάξας ἐρμηνείαν εἰς τὰ Εὐαγγέλια.

Γρηγόριος, ἀδελφὸς τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὄρει Μονῆς Βατοπεδίου δαπάναις τοῦ ὁποῖου ἐξωγραφήθη τὸ παρεκκλήσιον τῆς «Παναγίας τῶν τεθλιμμένων» τῆς Μονῆς Βατοπεδίου κατὰ τὸ ἔτος 1678.

Γ'. Μητρόπολις Σάρδεων.

Λογγίνος, θανὼν κατὰ τὸ ἔτος 1628.

Μελέτιος, «ἱερομόναχος τῆς τοῦ Σιναιῶ Ὀρους μονῆς» εἰς διαδοχὴν Λογγίνου θανόντος, ἐν ἔτει 1628 κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΔΗΜ. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗΣ

Βοηθὸς ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Οἴκοθεν νοεῖται, ὅτι πρὸς τελεσφόρον πραγματοποίησιν τῶν μεταβολῶν τούτων ἀπαιτεῖται πνεῦμα ἐνότητος, ἀνιδιοτελοῦς ἀγάπης, ταπεινοφροσύνης, εὐλικρινοῦς συνεργασίας ἐν πνεύματι ἀδελφικῶ καὶ συνεχοῦς ἐπαγρυπνήσεως πρὸς παραμερισμὸν πάντων τῶν ἐπιπροσθούτων εἰς τὴν συνεργασίαν ταύτην ἐγκεντρικῶν ἐμποδίων.

Ἱστορικός Σταθμός.

Τῶ ὄντι ἀποτελεῖ ἱστορικὸν σταθμὸν ἡ ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐκδοσις δεκαπενθημέρου ἐφημερίδος ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια». Δι' αὐτῆς, ὡς ἐτόπισεν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, «λαμβάνει σάρκα καὶ ὄστα ὁ ἀπὸ ἐτῶν ἀσίγαστος πόθος τῆς Ἐκκλησίας» καὶ «πληροῦται ἀπὸ μακροῦ χρόνου κενόν». Διὰ τοῦ δημοσιογραφικοῦ τούτου ὄργάνου («ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος ὡς ἀπὸ ἐπισήμου βήματος θὰ πληροφορηθῶς, ὑπευθύνως καὶ ἀοτίως τὸ Χριστεπώνυμον πλήρωμα αὐτῆς περὶ τῶν τῆς Ἐκκλησίας πραγμάτων» καὶ «θὰ χειραγωγῆ, θὰ διαφωτίξῃ, θὰ οἰκοδομηῆ καὶ θὰ καθοδηγῆ» τὸν ἑλληνικὸν λαὸν ἀντικειμενικῶς.

«Ὅθεν εἶναι ἐδεξήγητος ἡ χαρὰ, μεθ' ἧς πάντες ἔλαβον εἰς χεῖράς των τὸ πρῶτον φύλλον τῆς νέας ἐκκλησιαστικῆς ἐφημερίδος, τῆς ὁποίας ἡ ἐκδοσις ἐπετεύχθη διὰ τοῦ ζήλου τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας Σεβ. Μητροπολίτου Ρωγῶν κ. Καλλινίκου.

Ἡ («Ἐκκλησία»), μετέχουσα τῆς χαρᾶς τοῦ Χριστεπώνυμου πληρώματος, χαιρετίζει ἐν ἀγαλλίασει τὸ γεγονός καὶ εὐχεται, ὅπως ὁ Δομήτωρ τῆς Ἐκκλησίας εὐλογῆσιν τὴν ἀναληφθεῖσαν προσπάθειαν.

Ἐπὶ τῇ 50ετηρίδι.

Πρωτοβουλία τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀυστραλίας κ. Στυλιανοῦ ἐωρτάσθη πανηγυρικῶς καὶ διὰ συμμετοχῆς ἐκπροσώπων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ διαφόρων τμημάτων τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδοξίας ἡ πεντηκονταετηρίς τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀυστραλίας.

Ὁ εἰς διαφόρους πόλεις τῆς Ἀυστραλίας πολύπτυχος ἐορτασμός οὗτος, ὅστις περιελάμβανε ποικίλιαν ἐκκλησιαστικῶν καὶ πνευματικῶν ἐκδηλώσεων, ἀπέδειξε οὐ μόνον τὴν ζωτικότητα καὶ τὸν δυναμισμόν τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος Ἀρχιεπισκοπῆς, ἀλλὰ καὶ κατέστησε φανερόν τὸν διακαῆ πόθον τῶν Ἑλλήνων τῆς Ἀυστραλίας, ἵνα οὗτοι ἐμπνέωνται ὑπὸ τοῦ ἑλληνορθόδοξου πνεύματος καὶ διατηροῦν ἀκατάλυτους τοὺς δεσμούς, οἵτινες τοὺς συνδέουν μετὰ τῆς Μητροπῆς Ἑλλάδος.

Γενικῶς εἶναι ἡ εὐχή, ὅπως ἡ Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀυστραλίας γνωρίσῃ νέας ἡμέρας ἀκμῆς καὶ δόξης καὶ ἀκτινοβολῆ ἕσαεὶ ἀνὰ τὴν Χριστιανικὴν Οἰκονομίαν.

μὲν ἐπ' ἀγαθῶ τῆς Ἀγίας Ὁρθοδοξίας, ἥτις εἶναι πάντοτε ἡ μόνη ἐλπίς τοῦ κόσμου.

Ἀναπαλλοτρίωτον στοιχεῖον τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Μετ' ἐκπλήξεως καὶ ἀπογοητεύσεως ἐπληροφόρηθησαν οἱ ὑγιῶς σκεπτόμενοι Ἕλληνες τὴν πρότασιν ἐπιτροπῆς καθηγητῶν Ἀνωτάτου Ἐκπαιδευτικοῦ Ἰδρύματος, συμφώνως πρὸς τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ καταργηθῶν ὡς («ἄσκοποι πλέον») ἀργαίαι τινές, ἐν αἷς καὶ αὐτὴ ἡ ἀργία τῆς ἐορτῆς τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν.

Ἡ πρότασις αὕτη λησμονεῖ, ὅτι ἡ ἐορτὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν ἀποτελεῖ ἀπὸ αἰῶνων ἀναπαλλοτρίωτον στοιχεῖον τοῦ Ἑλληνισμοῦ, διὰ τὸν ὅποιον αὕτη ἦτο κατὰ τὸ παρελθόν ἡ ἐθνικὴ του ἐορτή. Ἡ παιδεία πρέπει πάντοτε νὰ ἐμπνέται ὑπὸ ὠρισμένων ἰδαικῶν καὶ ὑπὸ ἐνσαρκούντων ταῦτα ζώντων προτύπων καὶ συμβόλων.

Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι ἀποτελοῦν ἀκριβῶς τὰ ἄριστα δυνατὰ πρότυπα καὶ σύμβολα τῆς Ἑλληνικῆς Παιδείας. Τὸ ὑπ' αὐτῶν ὑλοποιηθὲν καὶ συνεχῶς προβαλλόμενον παιδαγωγικὸν ἰδεώδες δὲν εἶναι ἰδεώδες νεφελοῦδες, μονομερές, ἀναιμικόν, πλήρες ἀοριστολογίας καὶ ἐσωτερικῶν ἀντιφάσεων. Πρόκειται περὶ ἰδεώδους ἀορίτου, ὠλοκληρωμένου, πλήρους κρυσταλλίνης διανυγείας, ἐσωτερικῆς ἐνότητος καὶ δυναμισμού.

Ὅθεν οὐδέποτε ἡ Ἑλληνικὴ Παιδεία πρέπει νὰ παύσῃ νὰ τιμᾷ πανηγυρικῶς τὴν μνήμην τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν. Πάντοτε ἡ ἑλληνικὴ νεολαία δεόν νὰ συνειδητοποιῆ, ὅτι οἱ Τρεῖς Ἱεράρχαι δὲν ὑπῆρξαν μόνον οὐρανοφάντορες, μελωδήσαντες τὸ ἐναρμόνιον μέλος τῆς Θεολογίας, ἀλλὰ καὶ προσγεγειωμένοι παιδαγωγοί, ρηξικέλευθοι σκαπανεῖς τῆς καθ' ὅλα ἀληθοῦς προόδου.

Ἀπαιτεῖται προληπτικὴ καὶ παιδαγωγικὴ προσπάθεια.

Εἰδικὴ συνεργασία τοῦ Πρωθυπουργοῦ μετὰ τῶν ἀρμοδίων ὑπουργῶν καὶ ὑπηρεσιακῶν παραγόντων ὠδήγησαν εἰς τὴν ἀπόφασιν περὶ λήψεως ριζικῶν μέτρων κατὰ τοῦ ὁσημέραι ὄλονεν καὶ περισσότερον ὀγκουμένου κύματος τῆς ποικιλομόρφου ἐγκληματικότητος. Οὕτως ἀπεφασίσθη, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ἡ ὁργάνωσις αὐστηροτέρας ἀστυνομικῆς δραστηριότητος, ἥτις εἶναι ὅλως ἀναγκαῖα πρὸς περιστολὴν τοῦ κακοῦ.

Ἄλλ' ἡ κατασταλτικὴ καὶ σωφρονιστικὴ ἀντιμετώπισις τῶν ποικίλων μορφῶν τοῦ ἐγκλήματος δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἔχῃ ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα, ἐὰν δὲν συνδυασθῇ μετ' ὑγιῶς προληπτικῆς καὶ παιδαγωγικῆς πολιτικῆς, νόθετουμένης οὐ μόνον ὑπὸ τῆς σχολικῆς παιδείας, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ πάντων τῶν κοινωνικῶν παραγόντων τῆς ἀγωγῆς. Πρὸ πάντων πρέπει νὰ κατανοηθῆ, ὅτι, ὡς ἐτονίσθη ὑπὸ τοῦ παιδαγωγοῦ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ίερά Μητρόπολις Μυτιλήνης

Τὴν 18ην Αὐγούστου ἀνηγγέθη εἰς τὸν Σεβασμιώτατον Μυτιλήνης, τηλεγραφικῶς, ἐκ Βόννης ὁ θάνατος τοῦ Καθολικοῦ ἱερέως καὶ διαπρεποῦς συγγραφέως Χρυσόστομοῦ D a h m. Ὁ ἀείμνηστος ὑπῆρξε φιλορθόδοξος καὶ ἠσχολήθη εἰς ὅλην τὴν ζωὴν του μετὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, συγγράψας πολλοὺς τόμους διακεκοσμημένους δι' ὠραιότατων ἐγχρώμων καλλιτεχνικῶν εἰκόνων, τὰς ὁποίας ὁ ἴδιος ἐφιλοτέχνησε εἰς τὸ περίφημον ἀττελιέ του, διὰ τὰ πρεσβυγενῆ Ὀρθόδοξα Πατριαρχεῖα καὶ διὰ τὸ ἅγιον Ὄρος τὸ ὁποῖον πλειστάκις ἐπισκέφθη.

Τὴν Μυτιλήνην, λόγῳ τοῦ δεσμοῦ φιλίας ποῦ διετήρει μετὰ τοῦ Σεβασμ. Μητροπολίτου, ἐπισκέφθη κατ' ἐπανάληψιν ἐσκέπτετο δὲ κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος νὰ ἐλθῃ εἰς τὴν Λέσβον διὰ νὰ ἀσχοληθῇ μετὰ τὴν ἐκδοσὶν πολυτελεστάτου Λευκώματος, ποῦ θὰ ἐκοσμεῖτο μετὰ παλαιὰς εἰκόνας καὶ μετὰ παλαιὰ ἐκκλησιαστικὰ κειμήλια, καὶ εἰς τὸ ὁποῖον θὰ ἐδίδε τὸν τίτλον «Ἡ Βυζαντινὴ Λέσβος».

Τὰ περισσότερα συγγράμματά του ἔχουν μεταφρασθῆ εἰς ξένας γλώσσας. Εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, πολλὰ ἐξ αὐτῶν, μετέφρασε ὁ καθηγητὴς κ. Ἀθαν. Θεοχάρης.

Ὁ ἀείμνηστος ἐπισκέφθη κατ' ἐπανάληψιν, τὴν Κων/πολιν, τὰς Ἀθήνας, τὴν Θεσ/νίκην, τὸν Μυστράν, τὴν Κρήτην, τὴν Κύπρον καὶ πολλὰς ξένας χώρας, ὡς π.χ. τὰ Ἱεροσόλυμα, τὴν Δαμασκόν, τὴν Ἀλεξάνδρειαν, πολλὰς πόλεις τῶν Βαλκανίων καὶ ἰδιαιτέρως τὴν Ρωσίαν διὰ τὴν ὅποιαν ἐξέδωκε πέρυσι ἀξιόλογον σύγγραμμα ἐκ 273 σελίδων μεγάλου σχήματος μετὰ τὸν τίτλον «Ἐκατομύρια Ρώσοι πιστεύουσι στὸ Θεό», μεταφρασθὲν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ὑπὸ τοῦ Θεολόγου καθηγητοῦ κ. Ἀθαν. Θεοχάρη.

Ὁ ἀείμνηστος Χρυσόστομος ἱδρυσε τῷ 1961 μίαν μεγάλην θρησκευτικὴν Ὀργάνωσιν, τὴν ὅποιαν ὠνόμασε «Astivitas Actas», τῆς ὁποίας σκοπὸς εἶναι ἡ ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνάντησις τῶν στελεχῶν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν Καθολικῆς καὶ Ὀρθοδόξου εἰς μίαν «Λαύραν» πρὸς ἀλληλογνωριμίαν, ἀνάπαυσιν, περισυλλογὴν καὶ συζήτησιν ἐν πνεύματι ἀγάπης καὶ ἀμοιβαίας κατανοήσεως τῶν προβλημάτων ποῦ ὑφίστανται μετὰ τῶν Ἐκκλησιῶν. Τὰ σχέδια διὰ τὴν ἀνεγερσιν τῶν ἐγκαταστάσεων τῆς Λαύρας ἐπρόλαβε νὰ ἴδῃ, ἐσκέπτετο δὲ νὰ ἱδρῦσῃ τὰ κτίρια σύντομα μέσα σ' ἓνα θαυμάσιον κτῆμα, ποῦ εἶχε δωρίσει εἰς αὐτὸν ἓνας φίλος του Βαρῶνος εἰς τὸν «Μέ-

λαινα δρυμόν». Ὁ Σεβ. Μυτιλήνης εἶχε τὴν εὐτυχίαν νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ κτῆμα πρὸ διετίας.

Ὁ Σεβασμ. Μυτιλήνης μὴ δυνθεὶς νὰ μεταβῇ, λόγῳ τῶν περιστάσεων, εἰς τὴν παρά τὴν Βόννην Μονὴν «Maria Laach» διὰ νὰ παραστῇ εἰς τὴν κηδεῖαν, ἀπέστειλε θερμότατα συλλυπητήρια εἰς τὸν Ἡγούμενον τῆς Μονῆς καὶ εἰς τοὺς οἰκείους αὐτοῦ ἐπὶ τῇ μεγάλῃ ἀπωλείᾳ.

Ίερά Μητρόπολις Πολυανῆς καὶ Κιλκισίου

Ἡ Ἱερά Μητρόπολις Πολυανῆς καὶ Κιλκισίου κατὰ τὴν διεπεύσασαν διετίαν ἐπὶ τῆς Ποιμαντορίας τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου κ. Ἀμβροσίου ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ σημαντικὸν ἔργον εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς.

Πληροφορούμεθα καὶ παραθέτομεν ἐνδεικτικῶς τὰ ἀκόλουθα:

Α' ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΥΣ

1) Γενικαὶ Ἐφημεριακαὶ Συνάξεις: Ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου καθιερώθησαν καὶ ἐπραγματοποιήθησαν ἐξ Γενικαὶ Ἐφημ. Συνάξεις ἐν τῇ εὐρυχωρῶ αἰθούσῃ τοῦ Πνευματικοῦ Κέντρου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Διὰ τῶν συνάξεων αὐτῶν δίδεται ἡ εὐκαιρία ἐπικοινωνίας ὁμοθυμαδὸν τοῦ Ἐπισκόπου μετὰ τῶν συμπερεσβυτέρων ἀδελφῶν του.

Αἱ Ἀγιογραφικαὶ μελέται, αἱ ἐπίκαιροι εἰσηγήσεις, ἡ διαλογικὴ συζήτησις καὶ ἡ λύσις ἀποριῶν ἐν μέσῳ φιλικῆς καὶ ἀδελφικῆς ἀτμοσφαιρας πολλὴν τὴν ἐνίσχυσιν καὶ πνευματικὴν ὠφέλειαν προσφέρουν.

Ἐκτὸς τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου καὶ τῶν Ἱεροκρητικῶν εἰς τὴν ΣΤ'. Γενικὴν Ἐφημεριακὴν Σύναξιν προσῆλθον προφρόνως ἀποδεχθέντες τὴν πρόσκλησιν καὶ ὠμίλησαν ἐκ Θεσσαλονίκης ὁ Γιαν. Ἀρχιμ. Συμεὼν Κραγιόπουλος πρ. Σχολάρχης καὶ ὁ καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Ἰωάννης Φουντούλης οἱ ὅποιοι μετέωρισαν τὸ ἀκρατήριον καὶ τὸ ἐντυπωσίασαν μετὰ τὰς βαθυστοχάστους εἰσηγήσεις των, τὴν σεμνότητα, τὴν ἀπλότητα καὶ τὴν ἐμβρίθειαν των.

Foerster, «γνησία ἀγωγή τῆς βουλήσεως ἀνευ θρησκευτικῆς βάσεως εἶναι οὐτοπία... Γνησία μόρφωσις χαρακτηρὸς εἶναι ὁ θρίαμβος τοῦ ἀπολότου ἐπὶ τοῦ σχετικοῦ». Ἐπομένως πᾶσα προσπάθεια, ἣτις δὲν ἔχει ὡς θεμέλιον τὴν ἐν Χριστῷ ἀγωγήν, εἶναι προσπάθεια σαθρὰ καὶ οὐδόπως δύναται νὰ παράσῃ δραστικὰ βουλευτικὰ κίνητρα καὶ ἐλατήρια καὶ τὴν κατηγορικὴν προσταγήν, τὴν ὅποιαν εἶχεν ὑπ' ὄψιν του ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, ὅταν ἔγραφεν: «Ἐγραφα ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι ἰσχυροὶ ἐστε καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει καὶ νεκρίζατε τὸν πονηρὸν» (Α' Ἰωάν. β', 14).

Εὐγλωττοι ἀριθμοὶ.

Συμφώνως πρὸς ἐπίσημον στατιστικὴν, εὐρέως γνωστοποιηθεῖσαν ὑπὸ τῆς ἀμερικανικῆς ἐφημερίδος

«New York Times», ἡ ἀῤῃσις τῶν διαζυγίων ἐν ταῖς Ἠνωμέναις Πολιτείαις ἔχει προσλάβει τρομακτικὰς διαστάσεις. Οὕτως ὁ ἀριθμὸς τῶν διαζυγίων κατὰ τὸ 1966 ἦτο τριπλάσιος τῶν κατὰ τὸ 1950, κατὰ δὲ τὸ 1975 διπλάσιος τοῦ κατὰ τὸ 1966. Ἐξ ἄλλου εἰς ἐν ἑκατομύριον ἀνῆλθε κατὰ τὸ 1975 ὁ ἀριθμὸς τῶν παιδίων, ἅτινα ζοῦν τὸ δράμα τοῦ χωρισμοῦ των ἐκ τῶν ἐγκαταλειπόντων τὴν οἰκογενειακὴν στέγην γονέων.

Οἱ τόσον εὐγλωττοὶ ἀριθμοὶ τῆς στατιστικῆς ταύτης ἀποδεικνύουν διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν, ὅτι ἡ ἀποτίναξις τοῦ χριστιανικοῦ ζυγοῦ σημαίνει διάλυσιν τῶν κοινωνίας, ἣτοι τῶν οἰκογενειῶν. Ἀντιθέτως μόνον ἐν τῇ «κατ' οἶκον ἐκκλησίᾳ» τῆς χριστιανικῆς οἰκογενείας «αἱ συζυγίαι ἐν εἰρήνῃ καὶ ἀρμονίᾳ διατηροῦνται, τὰ νήπια ἐκτρέφονται, ἡ νεότης παιδαγωγεῖται, τὸ γῆρας περιοκρατεῖται».

2) Ποιμαντορικά επισκέψεις: 'Ο Σεβασμιώτατος κατά τὸ διετές χρον. διάστημα τῆς ποιμαντορίας του ἐπεσκέφθη τὰς 'Ενορίας τῆς 'Επαρχίας του 'Ιερουργῶν καὶ Κηρύσσων, 'Εγκαινιάζων, Θεμελιῶν 'Ι. Ναοῦς, ἢ καὶ εἰς ἀπογ. Ποιμ/κὰς 'Επισκέψεις ἐρχόμενος εἰς ἐπαφὴν μὲ τοὺς εὐσεβεῖς καὶ καλοκαγάρθους κατοίκους τῶν πλέον ἀπομακρυσμένων ἐνοριῶν.

3) Ἀντιστασιακὰ ἐνέργεια: Προνοία καὶ ἀδεία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου ἐγένοντο ἀντιστασιακὰ ὀμιλία καὶ ἐξορμήσεις. 'Εξετυπώθησαν καὶ διανεμήθησαν 50 χιλιάδες φυλλάδια ἀντιχιλιαστικά. Ἀντιστασιακὰ πινაკίδες ἐτυπώθησαν καὶ ἀνηρτήθησαν εἰς ἐπικαίρα σημεῖα Καταστημάτων καὶ Καφετειῶν, ὡς καὶ ἀντιβλασφημικὰ τοιαῦτα.

5) Προνοία τοῦ Σεβ. Μητρ. — Μερὶ μνητῶν 'Ιεροκηρύκων:

α) Συντάσσεται γραπτὸν Κήρυγμα καὶ ἀποστέλλεται κατὰ Κυριακὴν εἰς τὰς ἐνορίας, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι αἱ πλείστα ἐξ' αὐτῶν ἐξυπηρετοῦνται ἀπὸ ἐφημερίους τῶν μειωμένων Γραμ. προσόντων.

β) Καλύπτεται ἡ 'Εκκλησιαστικὴ στήλη δι' ἐποικοδομητικῶν ἄρθρων τῆς τοπικῆς ἐβδομαδιαίας ἐφημερίδος.

γ) Πραγματοποιοῦνται ἀπογευματινὰ Κηρύγματα.

Β' ΝΕΟΤΗΣ

6) Ἐν τῇ 'Ι. Μητροπόλει λειτουργοῦν τρία Μαθητικὰ Οἰκοτροφεία:

α) Οἰκοτροφεῖον Θηλέων ἐν Κιλκίς μὲ 150 οἰκοτρόφους.

β) Οἰκοτροφεῖον Ἀρρένων ἐν κωμοπόλει Γουμενίτσης Παιονίας μὲ 100 οἰκοτρόφους.

γ) Οἰκοτροφεῖον Ἀρρένων ἐν τῇ πόλει Κιλκίς μὲ 100 οἰκοτρόφους· τὸ τελευταῖον ἀποπερατώθη προσφάτως καὶ κατὰ τὴν διετίαν ἐδαπανήθησαν 2 ἑκατ. περίπου.

7) Μαθητικὰ συσσίτια: Χάριν τῶν μαθητῶν καὶ μαθητρίων λειτουργοῦν καὶ συσσίτια παρὰ τὰ οἰκοτροφεία Κιλκίς καὶ Γουμενίτσης εἰς τὰ ὅποια σιτίζονται περίπου 100 διαμένοντες ἐκτὸς τῶν Οἰκοτροφείων.

8) Ἡ 'Ι. Μητρόπολις ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους καθιέρωσεν χρημ. βραβεῖα τῶν 10, 8, 5, 3, χιλιάδων διὰ τοὺς διακρινόμενους εἰς τὸ ἦθος καὶ τὴν ἐπίδοσιν οἰκοτρόφους τῶν Οἰκοτροφείων τῆς.

9) Ἡ 'Ι. Μητρόπολις ὁμοίως καθιέρωσεν ἐπαίνους μετὰ χρηματικῆς ἐπάθλου ἐκ δρχ. 1000 εἰς τοὺς πρωτεύοντας ἐκαστῆς τάξεως τῶν 10 Γυμνασίων τῆς ἐπαρχίας.

10) Ἡ 'Ι. Μητρόπολις διένειμε εἰς τοὺς ἀποφοίτους ὄλων τῶν τάξεων τῶν Γυμνασίων Κ.Δ. μετὰ συντόμου ἐρμηνείας.

11) Ἡ 'Ι. Μητρόπολις ὁμοίως προσέφερεν ὁμοίως Κ.Δ. καὶ εἰς ὄλους τοὺς καθηγητὰς καὶ καθηγητρίδας τῶν Γυμνασίων τῆς περιφέρειας τῆς.

12) Ὁ Σεβ. Μητροπ. χάριν τῆς μαθητιώσης Νεολαίας ἐκτὸς τῶν ἐπισκέψεων του ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τοῦ Σχολ. ἔτους ἐνθα ἐτέλει τὸν Ἅγιασμόν καὶ ὠμίλει ἐπικαίρως, ἐτέλεσεν καὶ Ἄρχ. Θ. Λειτουργίας εἰς τοὺς 'Ι. Ναοὺς εἰς τὰς ἔδρας τῶν Γυμνασίων καὶ διένειμε τοὺς ἐπαίνους, τὰ χρηματικὰ ἐπάθλα καὶ τὰς Κ.Δ.

13) Χάριν τῶν κατηχητοπαίδων καὶ τῆς μαθητιώσης Νεολαίας λειτουργεῖ εἰς Λεπτοκαρυᾶς-Πιερίας Κ α τ α σ κ ῆ ν ω

σις τῆς 'Ιερᾶς Μητροπόλεως μὲ ἰδιοκτῆτους μονίμους κτιριακὰς ἀνέτους ἐγκαταστάσεις δυνάμεως 150 κατασκηνοτῶν. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἐλειτούργησαν 3 κατασκηνοτικά περίοδοι κατὰ τὸ τρέχον ἔτος θὰ λειτουργήσουν 4 ὁμοῦ μετὰ τῶν Προσκόπων, εἰς τοὺς ὁποίους παραχωρεῖται τὸ συγκρότημα.

14) Ἡ 'Ιερὰ Μητρόπολις συμπαραστάθη ὑλικῶς, ἐνίσχυσασα οἰκονομικῶς τὰς ἐκπαιδευτικὰς ἐκδρομὰς τῶν Γυμνασίων τῆς 'Επαρχίας, τῆς Τεχνικῆς Σχολῆς, ὡς καὶ τῶν 'Εκκλησιαστικῶν καὶ Θεολογικῶν Σχολῶν, αἵτινες ἠτήσαντο διὰ τῶν Συλλόγων ἐνίσχυσιν.

Γ' ΠΡΟΝΟΙΑΚΟΣ ΤΟΜΕΥΣ

15) Προνοία καὶ ἀποφάσει τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου ἡ 'Ι. Μητρόπολις ἴδρυσεν καὶ συντηρεῖ ἀπὸ 18μήνου συσσίτια ἀπόρων Ὑπερηλικῶν εἰς τὰ ὅποια σιτίζονται 50 συμπαθεῖς ὑπερήλικες ἀφοπτέρων τῶν φύλων.

16) Διανομὰ τροφίμων ὑπὸ τῆς 'Ιερᾶς Μητροπόλεως. Χάριν τῶν ἀπόρων οἰκογενειῶν, κατὰ τὰς ἐορτὰς Χριστουγέννων καὶ Πάσχα, γίνεται διανομὴ τροφίμων, ὡς καὶ ξύλων θερμάνσεως.

17) Ἡ 'Ιερὰ Μητρόπολις διὰ τοῦ Ταμείου Ἀγάπης — Γεν. Φιλοπτώχου Ταμείου — συμπαρίσταται ὑλικῶς εἰς τὰς ποικίλας ἀνάγκας ἀπόρων ἀσθενῶν, ἀναξιοπαθούντων, καταβολῆς εἰσιτηρίων διὰ τὸ Ἐξωτερικὸν διὰ λόγους ὑγείας, ἐνίσχυσεως φοιτητῶν, ἱεροσπουδαστῶν, προμηθείας φαρμάκων ἀσθενῶν κ.λπ.

18) Ἡ 'Ιερὰ Μητρόπολις ἀποτελουμένη ἀπὸ πληθυσμὸν προερχόμενον ἀπὸ τῆς χαμένης Πατρίδος καὶ διατηροῦντα ἀναμνήσεις δυσσρέστους καὶ διαθέτοντα ἐμπειρίαν καὶ βιώματα ἀπὸ δοκιμασίαν καὶ πόνον, συμπαραστάθη ἀξιεπαίνως εἰς τὴν ποικίλην σταυροφορίαν διὰ τὴν ἀνακούφισιν τῶν δεινοπαθούντων ἀδελφῶν Ἑλληνοκυπρίων καὶ εἰς τὸν περιοχθέντα εἰδικὸν δίσκον καὶ μὲ αὐτοπροαιρετικὰς εἰσφορὰς εἰς χρῆμα καὶ τρόφιμα καὶ ἱματισμὸν. Πλείστα δὲ ἐνορία ἀπέσπασαν τὴν εὐφημον μνεῖαν τοῦ Ε.Ε.Σ.

Δ' ΙΕΡΟΙ ΝΑΟΙ

19) Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης συνέβαλεν διὰ τὴν ἐξασφάλισιν πόρων διὰ τὴν ἐξωτερικὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ ἀπὸ τριακονταετίας θεμελιωθέντος 'Ι. Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ, δαπανηθέντος τοῦ ποσοῦ, κατὰ τὴν διετίαν, 2 ἑκατομμυρ. Ἡδὴ ἐξησφάλισε τοὺς πόρους διὰ τὴν ἀνέγερσιν τῶν κωδωνοστασίων, τελευταῖον ἐναπομείναν ἔργον.

20) Ὁ Σεβασμιώτατος δι' ἐνεργειῶν του ἐξησφάλισε καὶ διένειμε 1 ἑκατομμύριον εἰς διαφόρους 'Ενοριακοὺς Ναοὺς δι' ἐπισκευὰς καὶ συντήρησιν αὐτῶν.

21) Συμπερασματικῶς εἰς τὴν ὄλην προσπάθειαν τοῦ Ἐπισκόπου διὰ τὴν καλὴν διαποίμανσιν καὶ βελτίωσιν τοῦ πνευματικοῦ ἐπιπέδου τοῦ βαθύτατα θρησκευομένου λαοῦ τῆς μαρτυρικῆς καὶ ἀκριτικῆς Ἐπαρχίας ταύτης, τὴν ἐξυπηρετήσιν τῆς μαθητιώσης νεολαίας διὰ τῶν ἐπιβλητικῶν Ἰδρυμάτων τῆς, τὴν στοργὴν πρὸς τοὺς ἀπόρους ὑπερήλικας συμβάλουν, ἀξιεπαίνως, τὸ ἐπιτελεῖον του, ἀλλὰ καὶ ἅπαντες οἱ ἐφημέριοι συμπρεσβύτεροι αὐτοῦ, οἱ ὅποιοι ἐνστερνισθέντες τὸ σύνθημα καὶ τὸ παράδειγμα τοῦ Ἐπισκόπου ἀναλίσκονται καὶ ἐκδαπανῶνται διὰ τὴν ἀνέγερσιν καὶ ἀποπεράτωσιν δεκάδων ἱερῶν Ναῶν, διὰ τὴν συντήρησιν, ἐξοπλισμὸν καὶ εὐπρέπειαν ἐτέρων, ἐνίοι δὲ τούτων μετὰ τῶν Ἱεροκηρύκων καὶ τοῦ Γεν. Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου ἀνιδιοτελῶς κοπιοῦν καὶ μοχθοῦν διὰ τὴν ἀφογον λειτουργίαν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἰδρυμάτων.

† Ὁ Πολυανῆς καὶ Κιλκισίου ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Ἰωάννου Ν. Καρμίρη, Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐν Διαλόγῳ μετὰ τῶν Ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν, Ἀθήναι 1975, σελίδες 105. Ἀνάτυπον ἐκ τῆς Ἐπιστ. Ἐπετηρίδος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τόμος Κ'.

Ὁ Ὁμότιμος Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ ἀκαδημαϊκὸς Ἰωάννης Ν. Καρμίρης παρουσιάζει εὐσυνόπτως καὶ κατὰ ἓνα ἐπιστημονικὸν τρόπον εἰς ἑκατὸν περίπου σελίδας τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἐν διαλόγῳ μετὰ τῶν ἄλλων χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν. Εἶναι εὐχάριστος καὶ ἐποικοδομητικὴ ἢ ἀνάγνωσις ἐνὸς τοιούτου τομιδίου, προσελθόντος ἐκ τῆς γραφίδος τοῦ Ἰωάννου Ν. Καρμίρη, ὅστις ἐπὶ δεκάδας ἐτῶν εὐρίσκεται στενῶς συνδεδεμένος πρὸς τοὺς διαλόγους τούτους, διὰ τῆς προσωπικῆς αὐτοῦ συμμετοχῆς εἴτε καὶ διὰ τῆς ἀντικειμενικῆς παρακολουθήσεως καὶ μελέτης τούτων καὶ τῆς συνεχοῦς-ἐξονυχιστικῆς συγγραφῆς ἐπ' αὐτῶν. Τὸ περιεχόμενον τοῦ βιβλίου ἔχει ὡς ἐξῆς:

Προλεγόμενα, σ. 7-20.

1. Διάλογος μετὰ τῶν Ἀντιχαλκηδονίων Ἐκκλησιῶν, σ. 21-30.
2. Διάλογος μετὰ τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, σ. 31-38.
3. Διάλογος μετὰ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, σ. 39-46.
4. Διάλογος μετὰ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, σ. 47-61.
5. Διάλογος μετὰ τῆς Λουθηρανικῆς Ἐκκλησίας, σ. 62-90.
6. Διάλογος μετ' ἄλλων Προτεσταντικῶν Ὁμολογιῶν διὰ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, σ. 70-82.

Ἐπιλεγόμενα, σ. 83-95.

Βιβλιογραφία κατ' Ἐπιλογὴν, σ. 97-102.

Περίληψις γερμανιστί, σ. 103-104.

Πίναξ Περιεχομένων, σ. 105.

Διὰ μέσου τῆς παρουσίας ἐργασίας γίνεται μνεῖα καὶ συνεχῆς χρῆσις τῶν ἐγκυκλίων τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου ἐπὶ τῶν συναφῶν θεμάτων, δηλ. τῶν ἐτῶν 1902-1904, 1920, 1952 καὶ 1973. Ἐκ τούτων τὸ διάγγελμα τοῦ 1920 καλεῖται «περίπυστον» καὶ «ἱστορικόν» (σ. 19, 76). Γίνεται ὡσαύτως μνεῖα τοῦ ὀνόματος καὶ τῶν πρωτοβουλιῶν τοῦ αἰοιδίμου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Ἀθηναγόρου (σ. 12, 15, 19-20, 49). Ἐν συναφεῖα εἶναι ἄξια προσοχῆς τὰ

ὅσα λέγονται περὶ τῶν σχέσεων τοῦ διαλόγου τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν θεολογικὸν διάλογον (σ. 49 ἐξ.). Αἱ πανορθόδοξοι διασκέψεις (Α' Ρόδου, 1961 ἐξ.) ἀποτελοῦν «νέον θεσμόν», εἰσαχθέντα ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἀθηναγόρου διὰ τὴν προετοιμασίαν τοῦ θεολογικοῦ διαλόγου. Ὁ συγγραφεὺς ἐνταῦθα ἀκολουθεῖ τὴν πανορθόδοξως γενομένην ἀποδεκτὴν ἀρίθμωσιν τῶν ὡς ἄνω διασκέσεων (Α'-Γ', Ρόδου, 1961, 1963, 1964, καὶ Δ', Γενεύης, 1968), σ. 19-20. Ἐκτὸς τῶν ἀντιχαλκηδονίων, τῆς παλαιοκαθολικῆς, τῆς ἀγγλικανικῆς καὶ τῆς ρωμαιοκαθολικῆς, ἀποκαλεῖ Ἐκκλησίας ὡσαύτως τὴν λουθηρανικὴν καὶ καλβινικὴν, ἀναφερόμενος γενικῶς καὶ εἰς ἄλλας προτεσταντικὰς ὁμολογίας καὶ κοινότητας (σ. 62, 70). Ὀνομάζει σχίσματα τὸ νεστοριανικόν (431), τὸ μονοφυσικόν (451), τὸ παπικόν (867-1054), τὸ προτεσταντικόν (1517) καὶ τὸ παλαιοκαθολικόν (1870), (σ. 88).

Ἡ βιβλιογραφία παρατίθεται κατ' ἐκλογὴν εἰς τὰς σελίδας 97-102, καθὼς καὶ συμπληρωματικῶς εἰς τὰς ὑποσημειώσεις. Ἐὰν ἐπετρέπετο, θὰ ἐπεθύμω ὅπως προβῶ εἰς ὀρισμένας παρατηρήσεις ἐπὶ τυπογραφικῶν τινῶν ἀβλεψιῶν. Ὁ τίτλος τῆς ἐργασίας τοῦ Ἰ. Κογκάρ εἶναι ἑλλιπής (σ. 97). Ὁ συγγραφεὺς τῆς γ' ἐργασίας εἰς τὴν σελίδα 98 εἶναι Fey ἀντὶ Frey. Ἡ εἰς τὰς σελίδας 100-101 δις ἀναγραφομένη Ἱστορία τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, γερμανιστί ὑπὸ S. Neill/R. Rouse-S. Neill, ἐὰν δὲν κάμνω λάθος, εἶναι ἡ αὐτή. Ἴσως νὰ μὴ θεωρῆται καὶ ἀναγκαῖα ἢ λεπτομερεστέρα ἀναγραφή τῶν δύο τόμων εἰς τὴν ἐργασίαν τοῦ Σ. Μπιλάλη (σ. 100), ὡς γίνεται εἰς τὴν σελίδα 15 καὶ ὑποσημείωσιν 18, ὡς καὶ ἡ μνεῖα τῆς σημειώσεως μετὰ τὸν τ. III, τοῦ μέρους Β', εἰς τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν τοῦ Φιλαρέτου Βαφείδου (σ. 33, ὑποσημ. 67). Εὐχόμαι ὅπως μὴ θεωρηθῇ παράταλμος πρᾶξις ἢ, εἰς τὴν ἤδη ὕφισταμένην βιβλιογραφίαν, πρόσθεσις δύο μελετῶν μου: Παλαιοκαθολικισμὸς, Ὁρθοσκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία 9 (1966), 1069-1074. Νέαι τάσεις τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας εἰς τὰς σχέσεις μετὰ τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, Θεσσαλονίκη 1974, τῆς δευτέρας ἀσφαλῶς μὴ δυναμένης νὰ συμπεριληφθῇ εἰς τὴν ἐργασίαν τοῦ Ἰ. Ν. Καρμίρη λόγω τῆς ταῦτοχρόνου ἐκδόσεώς της μετὰ ταύτης. Εἰς δὲ τὴν σ. 72, ὑποσημ. 179, διὰ τὴν ἐργασίαν μου Βιβλιογραφία τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως (Ἀθήναι, 1972), ἐκ παραδρομῆς γράφεται τὸ ἔτος 1968 καὶ 1970, ἀντὶ τῶν ἐτῶν 1960-1970.

Ὁ πίναξ περιεχομένων εἶναι ἐνδεικτικὸς τοῦ τρόπου χειρισμοῦ τοῦ θέματος ὑπὸ τοῦ συγγραφέως. Εἰς τὰ Προλεγόμενα (σ. 7-20) διεξοδικῶς ἐξετάζεται ὁ διάλογος μετὰ τὰς προϋποθέσεις, τὸν χαρακτήρα καὶ τὸν σκοπὸν εἰς τὸν ὅποιον ἀποβλέπει, ἐπὶ τὸ λεπτομερέστερον δὲ αἱ διαστάσεις, ἡ ὄνομασία, οἱ διεξαχθέντες καὶ ὁ τρόπος διεξαγωγῆς τούτου, ἡ ἱστορία, ἡ εὐρύτης, ἡ ἐρμηνεία του κτλ. Ἐν συνεχείᾳ ὁ ἴδιος ὁ συγγραφεὺς ἐκθέτει τὸν τρόπον τῆς ἐργασίας αὐτοῦ: «Κατόπιν... θέλομεν ἐξετάσει ἐφεξῆς διὰ βραχέων τὴν ἐξέλιξιν τῶν θεολογικῶν διαλόγων, ποιούμενοι συν-

τομον επισκόπησιν αὐτῶν καὶ προσδιορίζοντες εἰς ποῖον σημεῖον ἔχει φθάσει ἕκαστος τούτων σήμερον» (σ. 20).

Τὸ ἔτος 1951 θεωρεῖται τὸ χρονικὸν σημεῖον ἐν-ἀρξεως τοῦ προπαρασκευαστικοῦ σταδίου τῶν προσπαθειῶν πρὸς διεξαγωγὴν ἐπίσημου Θεολογικοῦ διαλόγου μεταξὺ τῶν ὀρθοδόξων καὶ τῶν ἀντιγαλκηδονίων Ἐκκλησιῶν (σ. 28). Ὁ Ἰ. Ν. Καρμίρης ἐκφράζεται αἰσιοδόξως διὰ τὴν ἐκβασιν τοῦ διαλόγου τούτου: «Διὰ τοῦτο ἐλπίζεται βεβαίως, ὅτι ὁ ἀρχόμενος ἐπίσημος θεολογικὸς διάλογος δύναται νὰ ὀδηγήσῃ, συνεργῶντος τοῦ Παρακλήτου, εἰς τὴν ἐπανεύρωσιν τῶν δισταμένων ἀρχαίων χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς, τῶν ἔχουσῶν κοινὴν τὴν παράδοσιν καὶ κληρονομίαν» (σ. 30).

Διακατέχεται ἀπὸ τὴν ἰδίαν σχεδὸν αἰσιοδοξίαν καὶ διὰ τὸν μετὰ τῶν Παλαιοκαθολικῶν διάλογον: «...ὕψίσταται βέβαιος ἐλπίς, ὅτι ὁ διάλογος οὗτος δύναται νὰ στεφθῇ ὑπὸ ἐπιτυχίας, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι ἐξ ὅλων τῶν δυτικῶν Ἐκκλησιῶν ἡ Παλαιοκαθολικὴ ἴσταται ἐγγύτερον πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν» (σ. 38). Δὲν γνωρίζω κατὰ πόσον θὰ ἦτο εὐκαταία ἡ προσθήκη καὶ μιᾶς παραπομπῆς εἰς τὰ ἐπὶ τῶν δυτικῶν Ἐκκλησιῶν λεγόμενα τοῦ καταλόγου θεμάτων τοῦ συνεδρίου τοῦ Ἁγίου Ὁρους τοῦ 1930 (σ. 33-34 καὶ ἀλλαχοῦ).

Ὁ Ἀγγλικανισμὸς θεωρεῖται κλάδος τοῦ Προτεσταντισμοῦ, «ὁ ἐγγύτερον πρὸς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἰστάμενος κατὰ τε τὴν διδασκαλίαν καὶ τὸ πολίτευμα» (σ. 46). Προκειμένου περὶ τῆς μετὰ τούτου ἐνώσεως, ὁ καθηγητῆς Ἰ. Ν. Καρμίρης ἐμφανίζεται ὀλιγότερον αἰσιόδοξος, λέγων: «Τῶ ὄντι, ὁ Ἀγγλικανισμὸς... δύναται καὶ ἐν τῇ πραγματικότητι ν' ἀποβῇ γέφυρα Ἐκκλησία μεταξὺ τῆς Ὁρθοδόξου καὶ τῶν Προτεσταντικῶν Ἐκκλησιῶν» (σ. 46).

Κατηγορηματικῶς ἐκφράζεται ὁ συγγραφεὺς ἐπὶ τοῦ ὀρθοδοξο-ρωμαιοκαθολικοῦ θεολογικοῦ διαλόγου, λέγων ὅτι οὗτος «...οὔτε ἤρχισεν οὔτε εἶναι δυνατὸν νὰ ἀρχίσῃ, τοῦλάχιστον εἰς τὸ ἐγγὺς μέλλον, διότι δὲν ἔχουσιν εἰσεῖτι δημιουργηθῆ αἱ κατάλληλοι εὐνοϊκὰ συνθήκαι καὶ προϋποθέσεις πρὸς τοῦτο» (σ. 54). Ὡς δυσμενεῖς δὲ προϋποθέσεις θεωρεῖ τὴν ὑπὸ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἀποδοχὴν τῶν παπικῶν δογμάτων περὶ τοῦ πρωτείου καὶ τοῦ ἀλαθῆτους, ὡς καὶ τῆς οὐνίας. Συμπερασματικῶς λέγεται, ὅτι «...ἀμφότεραι αἱ Ἐκκλησίαι, ἡ τε Ἀνατολικὴ καὶ ἡ Δυτικὴ, εἶναι ἀνέτοιμοι δι' ἄμεσον ἐναρξιν σοβαροῦ καὶ ἀποτελεσματικοῦ θεολογικοῦ διαλόγου» (σ. 58). Διὰ τὴν Ῥωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν, ἐὰν κατανοῶ ὀρθῶς, τοῦτο ἀναφέρεται μᾶλλον εἰς τὴν δογματικὴν πίστιν καὶ τὴν ψυχικὴν ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας ταύτης τάσιν, καὶ οὐχὶ εἰς τὴν ἀπὸ τεχνικῆς καὶ θεολογικῆς πλευρᾶς ὑπαρξίν τοῦ καταλλήλου προσωπικοῦ, ὡς ὑπεστήριζον εἰς τὴν κατὰ τὸ ἔτος 1972 λεχθεῖσαν εἰς τὴν Θεσσαλονικὴν ὁμιλίαν μου: «Νομίζω, ὅτι ἡ Ρώμη, λόγῳ τοῦ καταλλήλου ἐμφύχου ὕλικου καὶ τῆς στάσεως τῆς εἰς τοὺς ἄλλους διμερεῖς ἢ πολυμερεῖς διαλόγους, εἶναι ἐτόιμη νὰ ἀρχίσῃ καθ' οἵανδήποτε στιγμήν τὸν μετὰ τῶν Ὁρθοδόξων σοβαρὸν διάλογον»

(Ἐνθ' ἀν., σ. 328). Πάντως ἐνταῦθα δέον νὰ σημειωθῇ ἡ τελευταία, τῇ πρωτοβουλία τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου, ληφθεῖσα πανορθόδοξως ἀπόφασις, περὶ τῆς προπαρασκευῆς τῆς ἐναρξεως τοῦ προκαταρκτικοῦ θεολογικοῦ διαλόγου τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ, διὰ τοῦ ἐκατέρωθεν καθορισμοῦ τῆς τεχνικῆς ἐπὶ τοῦτο ἐπιτροπῆς (1975-1976), εἰς τὴν ὅποιαν ἐκ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος μετέχει καὶ ὁ καθηγητῆς Ἰωάννης Ν. Καρμίρης.

Ἰκανὰς δυσχερείας ἀνευρίσκει ὁ συγγραφεὺς καὶ εἰς τὸν ἐν τῷ μέλλοντι πιθανῶς ὀρισθησόμενον ὀρθοδοξο-λουθηρανικὸν θεολογικὸν διάλογον (σ. 68-69). Μὲ τὴν αὐτὴν ἐμβριθεῖαν ἐξετάζεται καὶ ἡ θέσις τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὴν οἰκουμενικὴν κίνησιν καὶ τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν (σ. 70-82, 34, 46, 66 καὶ ἀλλαχοῦ).

Οὗτος, διὰ μέσου τῶν σελίδων τῆς παρουσίας ἐργασίας του, τάσεται ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως καὶ τῆς συνεχίσεως τῶν προαναφερθέντων διαλόγων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, στηριζόμενος εἰς τὴν ἐντολήν τοῦ Κυρίου «ἵνα πάντες ἐν ὧσι» (Ἰω. 17,21) καὶ εἰς τὴν φύσιν καὶ τὸν σκοπὸν τῆς Ὁρθοδοξίας ἐπὶ τῆς γῆς. Πρὸς τοῦτο ὀρίζει πολλάκις καὶ τὸ δέον γενέσθαι διὰ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς μετέχοντας εἰς τοὺς διαλόγους τούτους καὶ διὰ τὴν θεολογίαν. Θεωρεῖ ἔλλιπεῖς τοὺς ὀρθοδόξους ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν καὶ τὴν εἰδικὴν θεολογικὴν κατάρτισιν, προτείνων τὴν λήψιν τῶν ἀπαιτουμένων μέτρων. Ὁμοίως προτείνει τὴν σύγκλησιν πανορθοδόξου διασκεψεως πρὸς ἐξέτασιν τοῦ ὅλου θέματος τῶν διαλόγων καὶ τὴν ἐκδοσιν πανορθοδόξου θεολογικοῦ περιοδικοῦ, τῇ πρωτοβουλία τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριαρχείου (σ. 57-58, 83-95 Ἐπιλεγόμενα).

Κατακλείων θὰ ἤθελον νὰ παρατηρήσω ὅτι τὸ παρὸν ἔργον ἀποτελεῖ μίαν ἐπιτυχήν ἐπιτομὴν καὶ ἐν συμπλήρωμα, μέχρι τοῦ 1974, τῶν δύο προγενεστέρων κλασσικῶν καταστάσεων ἔργων τοῦ καθηγητοῦ Ἰ. Ν. Καρμίρη Ὁρθοδοξία καὶ Προτεσταντισμὸς, τ. Α', Ἀθῆναι 1937, καὶ τὰ Δογματικὰ καὶ Συμβολικὰ Μνημεῖα τῆς Ὁρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, 2 τ., β' ἐκδ., Ἀθῆναι-Γκράτς 1960-1968, ὡς καὶ ἐτέρων τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως (ὡς Ὁρθοδοξία καὶ Ρωμαιοκαθολικισμὸς, τ. 3, 1964-1966, Ὁρθοδοξία καὶ Παλαιοκαθολικισμὸς, τεύχη 8, 1966-1976, Ὁρθόδοξοι καὶ Ἀντιγαλκηδόνιοι, 14 μελέται, 1959-1971, κ.λπ.). Χρήσιμος θὰ ἦτο ἢ εἰς μίαν τῶν διεθνῶν γλωσσῶν μετάφρασις τῆς παρουσίας μελέτης.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Θ. ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ

Ἡ Ὁρθόδοξος Διανόησις: μερικὰ πρόσφατα δημοσιεύματα.

—«Auf dem Weg zur Einheit des Glaubens» (Εἰς τὴν ὁδὸν πρὸς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως), Tyrolia-Verlag, Innsbruck-Wien-München, 1976.

Συνεκεντρώθησαν αἱ Ἀνακοινώσεις καὶ συζητήσεις τοῦ Α' Ἐκκλησιολογικοῦ Συμποσίου μεταξὺ

Ἵορθοδόξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν θεολόγων εἰς Βιέννην τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1974. Τὸ Συμπόσιον τοῦτο, ὀργανωθέν, ὡς γνωστόν, ὑπὸ τοῦ Ἰδρύματος Pro Oriente τῆς Βιέννης, τῇ συνεργασίᾳ τοῦ Ἵορθοδόξου Κέντρου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς Σαμπεζῦ Γενεύης καὶ τῆς Γραμματείας ἐπὶ τῆς Ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν τοῦ Βατικανοῦ, κατέληξεν εἰς τὴν διατύπωσιν ἀπόψεων, αἱ ὁποῖαι δὲν θὰ εἶναι πλέον δυνατὸν νὰ ἀγνοηθοῦν εἰς τὸν διεξαγόμενον σήμερον εὐρύτερον ἐκκλησιολογικὸν διάλογον μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν.

—«Simposio Christiano», ἐκδοσις τοῦ Ἰνστιτούτου Ἵορθοδόξων Θεολογικῶν Σπουδῶν «Ἅγιος Γρηγόριος Παλαμᾶς» (Μιλάνον 1976) ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Τιμοθέου Μοσχοπούλου. Ὁ τόμος, προλογιζόμενος ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Αὐστρίας κ. Χρυσοστόμου, ὡς καὶ τοῦ Σεβ. Ἰωάννου Colombo, Καρδιναλίου—Ἀρχιεπισκόπου Μιλάνου, ἀποτελεῖ συλλογὴν μελετῶν, μετεφρασμένην εἰς τὴν Ἰταλικὴν, Ἑλληνικὴν κατὰ τὸ πλεῖστον Καθηγητῶν. Οὗτοι ἀναπτύσσουσι θέματα, κυρίως, ὀρθοδόξου λειτουργικῆς θεολογίας. Μεταξὺ τῶν περιεχομένων: Κ. Τσάτσου, Διαλογισμοὶ γύρω ἀπὸ θρησκευτικὸ βίωμα· Π. Καρανικόλα, Μυστικοὶ διαλογισμοί· Ε. Θεοδώρου, Τὰ κύρια γνωρίσματα τῆς ὀρθοδόξου λατρείας· Β. Τατάκη, Ἡ μυστικὴ δύναμις τῆς ψυχῆς· Κ. Τσιροπούλου, Σχόλια εἰς τὴν θείαν λειτουργίαν· Γ. Γαλίτη, Intercommunio.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερά Μητρόπολις Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 33 καὶ 34 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεραῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ἵνα καταλάβωσι τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημεριῶν τῶν κάτωθι Ἱερῶν Ναῶν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱ. Μητροπόλεως ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσι ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων δικαιολογητικῶν, ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τῶν ὑποψηφίων τῶν ἐν λόγῳ κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων: 1) Λαπάτας, 2) Μάνεσι, 3) Κρουονερίου 4) Καμανιάνων, 5) Μπούμπουκα καὶ 6) Βαλιμῆς.

Ἐν Αἰγίῳ τῇ 30ῇ Ὀκτωβρίου 1976

† Ὁ Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλείας ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Δημητριάδος

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει: α) Τὸ Ν.Δ. 1398/1973 «Περὶ συστάσεως ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων» καὶ β) τὸ ἀρθρὸν 52 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 271/69 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ Κανονικὰ καὶ Νόμιμα προσόντα, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς

δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας διακηρύξεως ἐν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσι ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικὰ πρὸς κατάληψιν τῶν κάτωθι κενῶν διακονικῶν θέσεων: 1) Ἀγ. Κων/νου καὶ Ἑλένης Βόλου, 2) Μεταμορφώσεως Βόλου.

Ἐν Βόλῳ τῇ 1ῃ Νοεμβρίου 1976

† Ὁ Δημητριάδος ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Ἑλλάσσωνας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἀρθρα 33 καὶ ἐξῆς τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεραῆς Συνόδου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὰς κενὰς ἐφημεριακὰς θέσεις τῶν διὰ τοῦ ἀπὸ 24-9-1976 Π.Δ/τ. (Φ.Ε.Κ. 260 τ. Α'. 1-10-1976) ἰδρυθεισῶν ἐνοριῶν τῶν Ἱερῶν Ναῶν: 1) Ἀγίου Σπυρίδωνος Ἑλλάσσωνας καὶ 2) Ἀγίου Ἀθανασίου Σαντοῦβου-Δεσκάτης, καὶ ἔχοντας τὰ πρὸς τοῦτο Κανονικὰ καὶ τυπικὰ προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσι ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 36 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεραῆς Συνόδου ὀριζόμενα πιστοποιητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἑλλάσσῳνι τῇ 20ῇ Ὀκτωβρίου 1976

† Ὁ Ἑλλάσσῳνας ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Κίτρους

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 33 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», καὶ προτιθέμενοι νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱερῶν Ναῶν: 1) Ἀγ. Γεωργίου ἐν Λόφῳ, 2) Κοιμ. Θεοτόκου ἐν Μελιαδίῳ, 3) Ἀγ. Γερασίμου ἐν Μ. Μηλέᾳ καὶ 4) Ἀγ. Δημητρίου ἐν Νεοκαισαρείᾳ, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσι ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν νενομισμένων Πιστοποιητικῶν, διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Κατερίνῃ τῇ 16ῃ Ὀκτωβρίου 1976

† Ὁ Κίτρος ΒΑΡΝΑΒΑΣ

Ἱερά Μητρόπολις Μεσσηνίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου 346/1976 «Περὶ τρόπου πληρώσεως Ἐφημεριακῶν τινῶν θέσεων καὶ συστάσεως Εἰδικῶν Σχολῶν Ἱερατικῆς Μορφώσεως» (ΦΕΚ 142 τ. Α', τῆς 10 Ἰουνίου 1976), τὴν ὑπ' ἀριθ. 3154 καὶ ἀπὸ 26-6-1976 Ἀπόφασιν τῆς Ἱεραῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος (ΦΕΚ 838 τ. Β', τῆς 26 Ἰουνίου 1976) καὶ τὰ ἀρθρα 33-37 τοῦ Κανονισμοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Νόμων ὀριζόμενα προσόντα, ὅπως, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίας εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗ-

ΣΙΑ», υποβάλωσι τὰ κανονικά καὶ νόμιμα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἐφημεριακῶν θέσεων: 1) 'Αγίας Εἰρήνης Αἰτίας, 2) 'Αγίου Ἰωάννου 'Ανθείας, 3) Εὐαγγελισμοῦ Θεοτόκου 'Αντικαλάμου, 4) Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Λαδᾶ, 5) Κοιμήσεως Θεοτόκου Λυκίσσης, 6) 'Αγίου Κωνσταντίνου Σιάμου, 7) 'Αγίου Κωνσταντίνου Ἀμπελοκήπων, 8) 'Αγίου Δημητρίου Πολυλόφου καὶ 9) Εὐαγγ. Θεοτόκου Ἀνθοῦσης.

Ἐν Καλαμάτᾳ τῇ 25ῃ Ὀκτωβρίου 1976

† Ὁ Μεσσηνίας ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Μαντινείας καὶ Κυνουρίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 33 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου 346/1976, «περὶ τρόπου πληρώσεως Ἐφημεριακῶν τινῶν θέσεων καὶ συστάσεως Εἰδικῶν Σχολῶν Ἱερατικῆς Μορφώσεως», ὡς καὶ τὴν ὑπ' ἀριθ. 3145/26-6-1976 σχετικὴν Ἀπόφασιν τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, «περὶ ἰδρύσεως Εἰδικῶν Σχολῶν Ἱερατικῆς Μορφώσεως», καὶ προτιθέμενοι νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πληρῶσιν τῶν κενῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων: 1) 'Αγίας Τριάδος Ἀθηναίου Μαντινείας, 2) Ζωοδόχου Πηγῆς Νεοχωρίου (Βλυσιδιᾶς) Κυνουρίας καὶ 3) 'Αγίου Ἀντωνίου Σάγγα Μαντινείας, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως, ἐντὸς μὴνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», υποβάλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν νεομισημένων πιστοποιητικῶν, διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Τριπόλει τῇ 19ῃ Ὀκτωβρίου 1976

† Ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει: 1) τὸ ὑπ' ἀριθ. 1398/73 Ν.Δ., «περὶ συστάσεως ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων κ.λπ.», 2) τὴν ὑπ' ἀριθ. 130/7-7-1973 ἡμετέραν ἀπόφασιν, «περὶ κατανομῆς τῶν ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων εἰς Ἐνοριακοὺς Ἱερούς Ναοὺς τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Μαντινείας καὶ Κυνουρίας» καὶ 3) τὸν ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμὸν «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίῳ πρὸς πληρῶσιν τῆς κενῆς ὀργανικῆς θέσεως Ἱεροδιακόνου τοῦ Ἐνοριακοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Τριπόλεως, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μὴνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», υποβάλωσιν ἡμῖν τὰ σχετικά δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Τριπόλει τῇ 19ῃ Ὀκτωβρίου 1976.

† Ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὴν ὑπ' ἀριθ. 5262/3108/12-10-1972 Πράξιν τῆς Διαρκoῦς Ἱεράς Συνόδου, δημοσιευθεῖσαν εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 186/126-10-1972 Φ.Ε.Κ., τ. Α', δι' ἧς ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἱεράῃ Μητροπόλει Μαντινείας καὶ Κυνουρίας συνεστήθη δευτέρα θέσις Ἱεροκήρυκος, προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν θέσιν ταύτην καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νό-

μου προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς εἴκοσι (20) ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλωσιν ἡμῖν αἴτησιν μετὰ τῶν σχετικῶν δικαιολογητικῶν.

Ἐν Τριπόλει τῇ 19ῃ Ὀκτωβρίου 1976

† Ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἀρθρα 33-36 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν» καὶ τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου 346/1976 «περὶ τρόπου πληρώσεως Ἐφημεριακῶν τινῶν θέσεων καὶ συστάσεως Εἰδικῶν Σχολῶν Ἱερατικῆς Μορφώσεως», ὡς ἐπίσης καὶ τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 3 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 541 Π.Δ., προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίῳ πρὸς πληρῶσιν τῶν κενῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱερῶν Ναῶν: 1) Ἀγ. Παντελεήμονος Δάτου, 2) Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Κορυφῶν, 3) Ἀγ. Γεωργίου Δυσβάτου, 4) Ἀγ. Γεωργίου Στενωποῦ, 5) Ἀγ. Γεωργίου Λευκαδίου, 6) Ἀγ. Ταξιαρχῶν Ἀβραμηλιάς, 7) Ἀγ. Γεωργίου Διποτάμου, 8) Ἀγ. Δημητρίου Ἐλαφοχωρίου, 9) Κοιμήσεως Θεοτόκου Παναγίας, 10) Εἰσοδίων Θεοτόκου Ποταμιᾶς, 11) Ἀγίας Παρασκευῆς Θεολόγου, 12) Ἀγίου Γεωργίου Χρυσοχωρίου, 13) Ἀγ. Δημητρίου Κρανοχωρίου καὶ 14) Ἀγίου Δημητρίου Βουνοχωρίου Καβάλας, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μὴνός ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρῶσεως εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικά.

Ἐν Καβάλα τῇ 30ῃ Ὀκτωβρίου 1976

† Ὁ Φιλίππων Νεαπόλεως καὶ Θάσου ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΕΩΣ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ Ο. Δ. Δ. Ε. Π.
ΙΑΣΙΟΥ 1 - (Τ. Τ. 140)

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΣ
ΠΡΟΣΛΗΦΘΕΝΤΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ
ΕΙΣ Ο. Δ. Δ. Ε. Π.

Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθμ. 9939/9-10-1976 κοινῆς ἀποφάσεως τοῦ Προέδρου τοῦ Κεντρικοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ ΟΔΔΕΠ καὶ τοῦ Διοικητοῦ ΟΔΔΕΠ, προσελήφθησαν ὡς ἕκτακτοι ὑπάλληλοι ἀπὸ 18-10-1976 ἕως 31-12-1977 οἱ: α) Βασίλειος Δ. Σαριδάκης, Πολιτικὸς Μηχανικὸς καὶ β) Ἀθανάσιος Ι. Λούζης, Μηχανολόγος—Ἡλεκτρολόγος διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Κεντρικῆς Ὑπηρεσίας ΟΔΔΕΠ, συμφώνως πρὸς τὸ ἀρθρον 4 παρ. 5 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 64/1976 Κανονισμοῦ καὶ μετ' ἀμοιβὴν καθοριζομένην διὰ τῆς ἀπὸ 15-4-1976 ἀποφάσεως τῆς Διαρκoῦς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 18ῃ Ὀκτωβρίου 1976

Ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Κ. ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρωτοβάθμιον Συνοδικόν Δικαστήριον

Κλητήριον θέσισμα (1)
Πρός

Τόν Μοναχόν Πολύκαρπον Παπαδημητρόπουλον

Ἀδελφόν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίας Λαύρας

(Ἀγνώστου διαμονῆς)

Καλοῦμεν σε, ὅπως ἐμφανισθῆς ἐνώπιον τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου, ὁδὸς Ἰωάννου Γενναδίου 14 καὶ ἐν τῇ αἴθουσῃ τῶν συνεδριῶν αὐτοῦ, τῇ 2ᾳ Δεκεμβρίου 1976, ἡμέρᾳ Πέμπτῃ καὶ ὥρᾳ 5ῃ μ.μ., ἵνα δικασθῆς ἐπὶ τῶν ἀποδιδόμενων σοι κατηγοριῶν.

Ἐν ἡ περιπτώσει μὴ ἐμφανισεῖς σου, θέλεις δικασθῆ ἐρήμην.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 21ῃ Ὀκτωβρίου 1976

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ

† Ὁ Παροναξίας ΕΠΙΦΑΝΙΟΣ Ἀρχιμ. Ἀλέξ. Παπαδόπουλος

Πρωτοβάθμιον Συνοδικόν Δικαστήριον

Κλητήριον θέσισμα (1)
Πρός

Τόν Ἀρχιμανδρίτην Καλλίνικον Ζαχαρόπουλον

τέως Ἐφημέριον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀττικῆς

(Ἀγνώστου διαμονῆς)

Καλοῦμεν σε, ὅπως ἐμφανισθῆς ἐνώπιον τοῦ Πρωτοβαθμίου Συνοδικοῦ Δικαστηρίου, ὁδὸς Ἰωάννου Γενναδίου 14 καὶ ἐν τῇ αἴθουσῃ τῶν συνεδριῶν αὐτοῦ, τῇ 2ᾳ Δεκεμβρίου 1976, ἡμέρᾳ Πέμπτῃ καὶ ὥρᾳ 5ῃ μ.μ., ἵνα δικασθῆς ἐπὶ τῶν ἀποδιδόμενων σοι κατηγοριῶν.

Ἐν ἡ περιπτώσει μὴ ἐμφανισεῖς σου, θέλεις δικασθῆ ἐρήμην.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 21ῃ Ὀκτωβρίου 1976

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ

† Ὁ Παροναξίας ΕΠΙΦΑΝΙΟΣ Ἀρχιμ. Ἀλέξ. Παπαδόπουλος

«ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ»

Αὐτός εἶναι ὁ τίτλος τῆς νέας ἐφημερίδος τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ὁποίαν ἐκδίδει ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία.

Η «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ»

- ΘΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗ ὑπευθύνως καὶ ἀντικειμενικῶς τὸν λαόν διὰ τὴν δραστηριότητα τῆς Ἐκκλησίας εἰς τοὺς διαφόρους τομεῖς.
- ΘΑ ΠΑΡΕΧΗ ὀρθὴν κατεύθυνσιν εἰς τὰ διάφορα προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἀπασχολοῦν σήμερον τὸν ἄνθρωπον
- ΘΑ ΑΠΑΝΤΑ εἰς διαφόρους ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας αἰτιάσεις.
- ΘΑ ΟΙΚΟΔΟΜῆ τοὺς πιστοὺς καὶ θὰ καλλιεργῆ εἰς αὐτοὺς γνήσιον ὀρθόδοξον βίωμα.

Ὅλοι οἱ Ἕλληνες πρέπει νὰ ἐγγραφοῦν συνδρομηταὶ τῆς ἐφημερίδος τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ ἔχουν αὐτὴν ὁδηγὸν εἰς τὴν πορείαν τῆς ζωῆς των.

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Νικαίας ΓΕΩΡΓΙΟΣ

† Ὁ Περιστερίου ΑΔΕΞΑΝΔΡΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

A) Ἐσωτερικοῦ : Δραχμαὶ 300 ἐτησίως.

B) Ἐξωτερικοῦ : Δολλάρια 12 ἐτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»
δρχ. 15.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κωνστ. Γ. Μπόνη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Τὸ Ἰδεῶδες Ἀγωγῆς καὶ Μορφώσεως τῶν Νέων.

Ἰωάν. Ν. Καμίρη, Ἀκαδημαϊκοῦ, Σύσκεψις Ἐποπτεροπῆς Διαλόγου Ὀρθοδόξων καὶ Παλαιοκαθολικῶν.

Μητροπ. Δημητριάδος Χριστοδούλου, Τὸ Θεῖον Βάπτισμα κατὰ τοὺς Ἱ. τῆς Ἐκκλησίας Κανόνας.

Εὐαγ. Δ. Θεοδώρου, Τὸ Β' Συνέδριον τῶν Ὀρθοδόξων Θεολογικῶν Σχολῶν.

Γεωργ. Α. Γαλιτῆ, Κοσμήτορας Θεολ. Σχολῆς Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ Καταλόγου θεμάτων τῆς μελλούσης Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

† Σουηδίας Παύλου, Ἐπισημείωσις εἰς δημοσίευμα περὶ Μητροπόλεων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Παναγιώτου Ι. Μπούμη, Δρ. Θ., Τὸ Τρίπτυχον τοῦ Κατηχητικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας.

Σπυρ. Δ. Κοντογιάννη, Προσθήκαι εἰς τοὺς Ἐπισκοπικοὺς καταλόγους τῶν Μητροπόλεων Βιζύης, Λαοδικείας καὶ Σάρδεων.

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Βιβλιοκρισίαι.

Παράρτημα.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ Ἀθῆναι, Ἰασιῶν 1 — Τηλ. 710.73

Προϊστάμενος Τυπογράφου: Ἰωάννης Μιχαήλ. Ἀναστασία 3, Ζωγράφου. Τηλ. 787.978.